

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Forespørgsel nr. F 18:

Forespørgsel til statsministeren:

»Hvilke initiativer agter regeringen at tage på baggrund af betænkning nr. 1242 »Landdistrikterne – ændrede vilkår« for at skabe muligheder for ny økonomisk aktivitet i landdistrikterne samtidig med, at den folkelige og kulturelle aktivitet sikres?»

Af Ivar Hansen (V) og Engell (KF) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 9/2 93. Fremme af forespørgslen vedtaget 12/2 93).

Formanden:

Ordføreren for forespørgerne, hr. Anders Mølgaard, har ordet for begrundelse, og så må jeg bede om ro i salen.

Begrundelse

Anders Mølgaard (V):

Hver fjerde dansker bor i en landsby eller i et landdistrikt, og det er nogenlunde lige så mange som befolkningen i hele Storkøbenhavn. Ud af disse ca. 1,2 millioner mennesker bor ca. 800.000 i rene landdistrikter, og det er derfor vigtigt at starte med at præcisere, at en endog meget stor gruppe danskeres dagligdag er berørt af de problemstillinger, vi skal drøfte her i Folketinget i dag.

Som det er de fleste bekendt, har vi i efterkrigstiden oplevet et markant dyk i folketallet i landdistrikterne, men midt i denne triste udviklingstendens er der dog grund til at glæde sig over, at befolkningstallet i landdistrikterne har været næsten intakt de sidste 10 år. Men efter 10-15 år med relativt rimelige udviklingsforhold tyder meget desværre nu på, at landdistrikterne står over for en meget alvorlig og markant risiko for tilbagegang i 1990'erne.

Et sammenfald af en række negative faktorer hænger som sorte skyer over dagligdagen i landdistrikterne. En væsentlig del af landdistrikternes erhvervsmæssige rygrad, nemlig landbruget, er økonomisk hårdt presset, og der er grund til at frygte et yderligere pres som følge af en kommende GATT-aftale. Også braklægningen kan få markante konsekvenser, bl.a. fordi kreditforeninger og pengeinstitutter bliver stadig mere restriktive over for engagementer i landsbyer og landdistrikter, specielt nye tiltag. Medierne har i de sidste måneder svirret med trusler om indgreb mod befodringsfradrag, private brønde og vandværker og private septiktanke samt planer om øgede benzin- og vandafgifter. Snærende planlove spænder ben for mange fornuftige initiativer. Vi oplever en stadig stigende koncentration af dagligvarehandel, og mange landsbybutikker bliver tvunget til at lukke. Vi oplever en centraliseringsbølge inden for den private service, bl.a. i form af nedlæggelse af pengeinstitutter, maskinhandlere osv. Mange små hjemmemarkedsorienterede småindustrier og håndværksvirksomheder er hårdt ramt af den økonomiske lavkonjunktur, og netop disse virksomheder er forholdsvis stærkt repræsenteret i landdistrikterne.

Set i lyset af disse udviklingstendenser var det både nødvendigt og påkrævet, at den daværende regering i april 1991 nedsatte et tværministerielt udvalg med den primære opgave at skitsere nogle konkrete løsningsforslag for at stimulere udviklingen i landdistrikterne. Som bekendt barslede det tværministerielle udvalg lige før jul 1992 med en gedigen betænkning, som Folketinget nu har fået i hænde. Betænkningen rummer en række positive og offensive elementer, og på den baggrund finder jeg det såre naturligt at spørge statsministeren i den nye regering, hvilke initiativer regeringen agter at tage på baggrund af betænkningen.

Vi ved alle her i Folketinget, at den økonomiske aktivitet og livskvalitet ikke alene afhænger af Folketingets og regeringens dispositioner; men vi må i lyset af de tidligere skitserede perspektiver vedkende vort store medansvar for levevilkårene i landdistrikterne, og derfor finder jeg denne forespørgselsdebat meget påkrævet.

Besvarelse

Statsministeren (Nyrup Rasmussen):

Regeringen finder det både nødvendigt og gavnligt, at vi nu får en bred diskussion om forholdene i landdistrikterne. En løsning af landdistrikternes problemer kræver et bredt samarbejde, og jeg finder, at Folketinget har en fælles forpligtelse til at tage problemerne op.

De problemer, man i dag oplever i landdistrikterne, er på den ene side de samme problemer, som hele Danmark står over for. Vi har netop i dag modtaget nye arbejdsløshedstal, som ulykkeligvis bekræfter, at den allerede eksisterende høje arbejdsløshed fortsætter, og denne udvikling rammer ikke mindst landdistrikterne ekstra hårdt.

På den anden side er der også nogle helt særlige forhold i landdistrikterne, der skal tages fat på; det drejer sig om tilbagegang for de traditionelle erhverv som landbrug, fiskeri og håndværk, butikslukninger og lokalisering i byerne af en lang række serviceydelse. Dette vil mange steder føre til en ond cirkel, hvor de unge familier flytter og butikker, håndværksvirksomheder og andre arbejdspladser lukker. Det er denne udvikling, vi skal kæmpe imod, og jeg er ganske enig i, at Landdistriktsudvalgets betænkning er et velgennearbejdet udgangspunkt herfor.

Jeg synes også, vi skal erkende, at landdistrikterne har haft vanskelige udviklingsvilkår, når vi betragter samfundets indsats over for landdistrikterne gennem de senere år. Regeringen finder, at der gennem alt for mange år har manglet en sammenhængende indsats, og desværre er der endnu ikke taget initiativer til at få rettet op på denne udvikling. Det er regeringens erklærede målsætning at gøre alt, hvad der er muligt for at ændre udviklingen i mere positiv retning netop gennem en sådan sammenhængende indsats, og derfor vil jeg her skitsere hovedpunkterne i regeringens planer for landdistrikterne.

I regeringsoplægget »En ny start« har regeringen tilkendegivet, at ændringerne i EF's landbrugspolitik og den forventede GATT-aftale stiller store krav til en omstilling af landbruget og forædlingsindustrien. Vi peger bl.a. på større og bedre koordineret forskningsindsats, udvikling inden for non-food-produkter som f.eks. biobrændsel, og udvikling af økolo-

gisk landbrug. Endvidere har vi tilkendegivet, at der vil blive taget initiativer til at finde en løsning for særlig gældstyngede landmænd og fiskere. Regeringen forventer at kunne fremsætte de nødvendige lovforslag inden udgangen af indeværende måned.

Det er ligeledes vigtigt, at vi nu finder frem til en bred og sammenhængende, langsigtet udviklingsstrategi, der omfatter alle sider af landbrugserhvervet og den dertil knyttede industri. Regeringen er parat til at gøre en indsats på disse vigtige områder. Jeg skal i dag blot nævne, at der for nylig er igangsat en større forskningsindsats på non-food-området. Formålet med denne indsats er at øge anvendelsen af landbrugets produktion til såvel industri- som energiformål.

I Landdistriktsudvalgets betænkning er det påvist, at der er store forskelle i uddannelsesbaggrunden mellem by- og landbefolkningen, og det påvises ligeledes, at hvis vi ikke gør en indsats, vil denne forskel blive endnu større. Dette understreger endnu en gang, at der er behov for en nyorientering af hele uddannelses- og arbejdsmarkedspolitikken, og at netop den erhvervsmæssige og almene efteruddannelse må styrkes. Regeringens positive holdning hertil er velkendt, og regeringen vil også inden længe fremsætte en række forslag på dette område.

Regeringen vil overveje, hvorledes man kan nedbringe finansieringsomkostningerne for de små og mellemstore virksomheder. Dette har jo en helt speciel betydning for erhvervslivet i landdistrikterne, der i særlig grad er præget af små og mellemstore industri- og håndværksvirksomheder. Med den nye lov om kommuners og amtskommuners deltagelse i erhvervsudviklingsaktiviteter er der i øvrigt åbnet mulighed for, at kommuner og amtskommuner kan medvirke til at udvikle den lokale erhvervsmæssige infrastruktur. Disse nye muligheder bør udnyttes aktivt i langt større omfang, end vi hidtil har set. Formålet hermed er jo bl.a. at fremme etablering og udvikling af nye virksomheder, og dette kan ske gennem regionale erhvervsudviklingsprogrammer, hvor der tages højde for de ganske særlige erhvervsmæssige problemer, som landdistrikterne har.

Regeringen vil øge beskæftigelsen ved at fremme modernisering og vedligeholdelse af den eksisterende boligmasse. Jeg erindr om,

[Statsministeren]

at vi som et led i finanslovaftalen for 1993 blev enige om at forlænge og udbygge tilskudsordningen til boligforbedringer. Sådanne ordninger kan både være med til at fremme beskæftigelsen og sikre en bedre boligvedligeholdelse. Det indgår også i regeringsgrundlaget, at støtten til boligbyggeri skal decentraliseres, dog med fastholdelse af det statslige engagement. Vi vil i denne forbindelse være parat til at se på, om det kan gøres lettere for landkommunerne at udnytte mulighederne for byfornyelse og opførelse af almenyttigt byggeri.

Op dernæst kommer jeg til den kommunale service, som regeringen tillægger overordentlig stor betydning, først og fremmest i forbindelse med det emne, vi har til debat i dag. Det er vigtigt, at kommunerne får grundlag for at varetage deres serviceopgaver på bedst mulig måde. Der skal være stabilitet i den kommunale økonomi, og regeringen bidrager gerne til at sikre denne stabilitet. Allerede i aftalen om finansloven for 1993 indgik der initiativer til at fremme den kommunale aktivitet; bl.a. gav man kommunerne mulighed for en udvidet låneadgang til kloakreovering og på renovations- og genanvendelsesområdet. Regeringen overvejer i øjeblikket, hvordan de kommunale investeringer yderligere kan stimuleres, og i disse overvejelser indgår også fordelagtig låneadgang og fremrykning af visse investeringer; dette vil også være til gavn for landdistrikterne.

Vi vil gøre op med kassetænkningen, så der skabes bedre sammenhæng i opgave- og byrdefordelingen mellem stat, amt og kommuner. Der er f.eks. baggrund for at se på organisering og finansiering af indsatsen over for ledige, syge og plejkrævende; også initiativer på dette felt vil have betydning for landdistrikterne.

Den lokale skole er en vigtig brik i landdistrikternes liv, først og fremmest som folkeskole for børnene, men også som ramme om det lokale fritids- og kulturliv. Staten bør give kommunerne mulighed for at kunne bevare små skoler i landdistrikterne på et fornuftigt pædagogisk og økonomisk grundlag. Folkeskolelovens forsøgsparagraf understøtter klart denne mulighed, og regeringen agter at foreslå, at skolerne skal kunne samarbejde med alle lokale parter og fungere som kultur- og aktivitetcentre.

Det er regeringens målsætning, at beslutningskompetence og ansvar skal decentraliseres i videst muligt omfang. Regeringen hilser derfor med tilfredshed, at Landdistriktsudvalget har peget på fordelene ved at uddelegere ansvar til brugerbestyrelser eller lokale foreninger. Muligheden for at lave tværgående offentlige institutioner, så der f.eks. kan foregå både børnepasning og ældreaktiviteter på skolerne, bør også overvejes nærmere. Faglige og andre grænser må ikke stille sig i vejen for en fornyelse af den offentlige sektor.

Regeringen tillægger sikringen af den kollektive trafik i landdistrikterne overordentlig stor og afgørende betydning. Med fuld ret har man fra mange landkommuners side påpeget, at man her har et særligt problem; når de lokale forretninger og serviceinstitutioner forsvinder fra landdistrikterne, øges afhængigheden af den kollektive trafik for mange. Som et led i opfølgningen af transporthandlingsplanen er der over en 4-års-periode afsat 100 mio. kr. som støtte til udvikling af nye og mere fleksible transportløsninger, og vi vil være parate til at se på, hvorledes disse forsøg kan følges op. I denne sammenhæng kan jeg også bekræfte, at regeringen er opmærksom på den betydning, som opretholdelse af stabil postservice har for landdistrikternes udvikling. Ikke mindst det sidste har ofte og med rette været udtryk for en lokal bekymring: Hvordan skal det gå med postbetjeningen? Jeg vil gerne med disse bemærkninger understrege, at det er regeringen overordentlig opmærksom på, og vi tillægger det stor betydning, at vor postservice i landdistrikterne kan sikres et stabilt og også et trygt niveau i årene, der kommer.

Vores planlovgivning har med jævne mellemrum været beskyldt for at hindre udviklingen i landdistrikterne. Spørgsmålet om overførsel af kompetencen til at meddele landzoneafgørelser fra amterne til kommunerne har særlig været rejst. I alt 64 kommuner deltager i frikommuneforsøg med overdragelse af landzonekompetencen. Herudover har mange kommuner gennem kommuneplanlægningen udnyttet muligheden for at overtage landzonekompetencen for landsbyerne. Der foregår for øjeblikket et omfattende analysearbejde af disse forsøg.

Regeringen er selvsagt parat til at se på kritikken, men det siger sig selv, at når man netop

[Statsministeren]

har gennemført disse mange frikommuneforsøg, bør vi afvente den samlede vurdering af forsøgene.

Med hensyn til planlovgivningen i øvrigt vil regeringen gerne anfægte den holdning, at blot man fjerner alle restriktioner, kommer udviklingen af sig selv. Det er ikke tilfældet. Tværtimod er det vigtigt, at vi beskytter det åbne landskab. Der er gennem de seneste år blevet gennemført flere lempelser i landzoneadministrationen. Regeringen vil tage initiativ til at undersøge, hvad disse lempelser har betydet for landsbyerne og landdistrikterne, når reglerne har virket i nogle år. Det er dog regeringens grundlæggende holdning, at væksten i landområderne først og fremmest bør ske i tilknytning til landsbyerne, og at det åbne land fortrinsvis skal forbeholdes jordbrugserhvervet.

Der er brug for en stærkere sammenhængende indsats over for landdistrikterne. Regeringen vil således på en række områder være parat til at tage en række sammenhængende initiativer, der kan sikre en bedre udvikling i landdistrikterne, der kan vise et udviklingsforløb i årene, der kommer, som kan skabe større tro på, større grobund for, at landdistrikterne kan sikres bedre udviklingsvilkår. Sagen er jo, at også for landdistrikterne bygger regeringens politik på den grundholdning, at vi skal styrke beskæftigelsen og en miljømæssigt bæredygtig vækst frem for at øge udbetalingerne af passiv hjælp, som ingen kan være interesseret i.

*Forhandling***Anders Mølgaard (V):**

Jeg vil gerne starte med at takke statsministeren for besvarelsen.

Selv om vi er kun godt 5 millioner danskere og vort lille dronningerige er beskedent i udstrækning, må vi i dagligdagen ofte sande, at afstanden mellem Klim i Hanherred og Ishøj kan være andet og mere end et antal kilometer. Forskellen mellem dagligdagen på landet og i en storby er stadig markant.

Derfor tog Landbrugsrådet for flere år siden et glimrende initiativ. Rådet har gennem årene formidlet forståelsespraktik for tusindvis af 15-16-årige københavnske skoleelever, der så er draget ud og har besøgt fynske eller bornholmske eller jyske landbrug. Hvad mener disse storbybørn egentlig om levevilkårene på

landet efter et ophold? Ja, man kunne jo spørge dem.

Bl.a. skriver en pige, der hedder Sara, følgende: »Forskellen på land og by er, at der er en længere arbejdsdag på landet, og der lugter mere af natur, end der gør i byen. Vejene er også længere, og man bor ikke så klumpet.« En dreng, der hedder Hans, skriver efter at være vendt hjem fra det jyske: »Forskellen på land og by kan være ret stor, men i mit tilfælde havde de kun 3 kilometer til Ribe, så det at være landmand kan næsten være ret civiliseret og er det også indimellem.« En dreng, der hedder Lars, skriver fuldstændig chokeret: »Når de skal i Brugsen derude, hvor jeg boede, så låser de ikke engang bilen.« En pige slutter sit brev med at skrive: »Forholdet mellem mennesker og dyr er også anderledes. I byen slæber vi vores familiedyr indenfor og tager både kat og sand indenfor. På landet er det mere logisk: kattene og hundene bliver simpelt hen ude.«

Nu kan man være enig eller uenig med disse udsagn fra nogle københavnske skolebørn, der har snuset til livet på landet. Men personlig er jeg ikke i tvivl om, at landdistrikterne rummer mange kvaliteter og uudnyttede muligheder, som vi bør stimulere. På trods af de stride vinde, som i dag blæser hen over landdistrikterne, specielt økonomiske, vil jeg i dette indlæg fokusere på de positive sider og de konkrete løsningsforslag.

Vi må ikke forfalde til mismod og afmagt i landdistrikterne; vi skal i offensiven. Derfor har det også glædet mig, at det tværministerielle udvalg klart dokumenterer, at Bydanmark eller Stordanmark og den enkelte dansker er bedst tjent med, at der sker en øget bosætning og etablering af flere arbejdspladser i landdistrikterne.

Landdistrikterne rummer en række kvaliteter, som hele samfundet har glæde af. Bl.a. påpeger udvalget de sociale styrkesider, gode kvaliteter og den stærke folkelige og kulturelle aktivitet. Jeg vil gerne supplere med nogle positive udviklingsmuligheder for landdistrikterne, sådan som jeg ser udviklingen.

Der er relativt billig beboelse og en stor masse af ledige erhvervslokaler. Vi vil i fremtiden opleve øget prioritering af livskvalitet og naturadgang. Mange småbørnsfamilier vil vælge landet på grund af bo- og livsformen. Den

[Anders Mølgaard]

teknologiske udvikling vil give nye lokaliseringsmuligheder ved etablering af arbejdspladser. Infrastrukturudviklingen vil konstant reducere transporttiden, og det rummer mulighed for at vælge bopæl i landområderne og arbejde langt væk fra bopælen. Landdistrikterne rummer et usædvanlig stærkt kultur- og foreningsliv, herunder idrætsforeninger, private legestuer og dilettant- og egnesspil, fællesspisning i forsamlingshuset og levende landsby-skoler osv. Sidst, men måske vigtigst af alt: Selvhjulpethed og stædighed er vigtige karakteregenskaber for befolkningen som helhed i landdistrikter. Måske er det, når alt kommer til alt, landdistrikternes stærkeste kort i kampen mod de truende skyer.

Målsætningen må være at skabe selvberende lokalsamfund. I den sammenhæng kan jeg varmt tilslutte mig det tværministerielle udvalgs synspunkter, at bæredygtighed simpelt hen kræver to ben, nemlig flere arbejdspladser og forbedrede bosætningsvilkår. Overlevelse kræver udvikling, derfor siger vi i Venstre også nej til velfriserede, men aktivitetsmæssigt døde landområder, hvor vi alle går rundt i nationaldragter i sommerperioden til ære for turisterne. Vi mener, at landsbyerne og landdistrikterne skal være livskraftige hele året rundt. Det kræver øget tilflytning og primært flere private arbejdspladser.

Hvis vi skal nå målsætningen med selvberende lokalsamfund, hviler der et stort ansvar på os som folketingsmedlemmer. Vi må starte med kritisk at gennemgå love og bekendtgørelser, som spænder ben for aktiviteter i landområderne. Der er masser af unødvendigt benspænd i vor eksisterende lovgivning, men det vil jeg vende tilbage til.

Samtidig må vi i fællesskab tage afstand fra trusler mod hver fjerde families økonomi, og jeg tænker her på befordringsfradrag og benzinafgifter, vandafgifter osv.

Endvidere bør vi i Folketinget nøje overveje, hvordan vi kan gøre livet lettere for de tusindvis af ildsjæle, der bor i lokalsamfundene, som er hele forudsætningen for øget trivsel og aktivitet i landsbyerne. Det er jo tankevækkende, at vi da i hvert fald formelt har det samme sæt af love i hele Danmark, selv om jeg erkender, at respekten aftager proportionalt med afstanden fra Christiansborg. Det er i hvert fald en kendsgerning, at lokalsamfundets vitalitet

svinger voldsomt. Man kan køre igennem lokalsamfund, hvor alle butikker og værksteder er lukkede, på »hovedgaden« ved det gamle smedeværksted hænger nu et rustent reklameskilt for traktordæk, der ikke er produceret siden i 1960'erne, og i det nøgne udstillingsvindue i den nedlagte brugs står et bordtennisbord. Men kun 5-10 km væk ligger et diacentralt anderledes lokalsamfund. Her har beboerne overtaget og driver dagligvarebutikken, etableret privat legestue og vindmøllelav, fælles spisning hver fredag aften, lokale bedstemorordninger osv.

Forskellen mellem de døde og de sprællevende lokalsamfund er oftest, at de livskraftige lokalsamfund har en 2-3 stærke ildsjæle. Derfor er det vigtigt, at vi giver ildsjælene større råderum og måske ikke mindst bakker dem op. Vi burde sætte ildsjælene op på en piedestal; de er jo egentlig hverdagens uundværlige helte.

Trivselen i landsbyerne og landdistrikterne har altid været en hjertesag for os i Venstre. Derfor udsendte vi også i sensommeren 1992 et debatoplæg til vores næsten 1.000 lokale Venstre-vælgerforeninger. Interessen har været overvældende. Mange tusinde medlemmer af Venstre over det ganske land har deltaget i studiekredsarbejde og debatmøder på baggrund af debatoplægget.

Med udgangspunkt i bl.a. den inspiration, vi har fået gennem den omtalte debatfase, samt drøftelse i vores folketingsgruppe vil jeg præsentere et 12-punkts-program fra Venstre, hvis formål er at stimulere udviklingen i landdistrikterne. Vi håber naturligvis også, at regeringen vil blive inspireret af 12-punkts-programmet. De 12 punkter lyder:

1. Fjerne restriktioner eller liberalisering af eksisterende lovgivning. Her tænker jeg på forbedrede muligheder for at udvide eksisterende virksomheder, mindre restriktive skiltegræger, mindre restriktive regler for udkørsel fra erhvervsvirksomheder, mindre restriktive regler for etablering af aftægtsbuse, øget adgang til at etablere ferieboliger i landdistrikterne, liberalisering af næringsloven, så vi får mulighed for at få mobile dagligvarebutikker, liberalisering af lukkeloven osv.

2. Stoppe lukningstruslen mod små vandværker, private brønde og private septiktanke.

[Anders Mølgaard]

3. Nej til forøgede transportudgifter. Derfor nej til øgede benzinafgifter og forringede befordringsfradrag.

4. Forbedre bosætningsvilkår i landdistrikterne. Derfor afsætning af en fast kvote af byfornyelsesmidlerne til landzonerne samt øget adgang til kvote af almennyttigt boligbyggeri. Endvidere bør vi seriøst overveje muligheden for at ophæve lejeværdi af egen bolig i landzone som kompensation for mangelfulde muligheder for kollektiv energiforsyning, kollektiv trafik m.v. Samtidig voldsom opprioritering af indsatsen for øget indlandsturisme.

5. Flytte landzonekompetencen fra amterne til kommunerne.

6. Fortsat sikre rimelig offentlig service i landdistrikterne, herunder bl.a. posthus, apotek og adgang til uddannelse.

7. Øge forskningsindsatsen i lokale energikilder samt produktion af råvarer til industrimål på bl.a. brakjorde.

8. Overveje at indføre frilandsbyzoner, hvor det bliver muligt at lave børnepasningsordninger, som passer til lokale forhold.

9. Øge forskningsindsatsen med hensyn til fjernarbejdspladser. Undersøge den nye teknologiske muligheder ved lokalisering af arbejdspladser i landdistrikterne.

10. Forbedre bloktilskudsordningen for landkommuner med svagt beskatningsgrundlag.

11. Vi bør overveje at nedsætte en følgegruppe med repræsentanter for de folkelige bevægelser og de erhvervsorganisationer, der har deres tyngde i landdistrikterne, som kan inspirere og vurdere lovgivningsinitiativer, der berører disse områder.

12. Afsætte 25 mio. kr. i en forsøgspulje for at stimulere konkrete initiativer i lokalsamfundet.

Jeg tror, det er vigtigt, at vi med denne debat sender et signal, der ikke kan misforstås. Folketinget ønsker livskraftige lokalsamfund. Det er vigtigt, at vi sender dette signal ikke blot til de 1,2 millioner danskere, der bor der, men også til de potentielle tilflyttere – og i disse dage ikke mindst til kreditforeninger og pengeinstitutter.

For at sikre, at der nu tages skridt til konkrete initiativer på baggrund af betænkningen, vil jeg gerne på vegne af samtlige Folketingets partier fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet Folketinget ønsker at stimulere udviklingsmuligheder og beskæftigelse samt folkelig og kulturel aktivitet i landdistrikterne, pålægger Folketinget regeringen at udarbejde en handlingsplan for udvikling i landdistrikterne senest den 1. oktober 1993.

Herefter går Tinget over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 27).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Dette forslag indgår nu i debatten.

(Kort bemærkning).

Svend Aage Jensen (CD):

Jeg har med megen interesse fulgt hr. Anders Mølgaards indlæg, og jeg kunne da godt tænke mig at stille et spørgsmål til hr. Anders Mølgaard. Man spurgte under åbningsdebatten, om der var blevet foretaget konsekvensberegninger med hensyn til den indsats, der var lagt op til i statsministerens åbningstale. Jeg vil gerne spørge hr. Anders Mølgaard, om der også er lavet konsekvensberegninger med hensyn til de punkter, som hr. Anders Mølgaard læste op her.

Hr. Anders Mølgaard talte desuden om, at der skulle udbygges i lokalsamfundet, også hvad angår servicefunktionerne; her tænker jeg på politi, apotek og postkontor osv. Så vidt jeg erindrer, var det netop den foregående regering, der foretog nogle centraliseringer og indskrænkninger med hensyn til antallet af apoteker specielt i landdistrikterne, og også når det drejede sig om postkontorer. Og dér ved alle jo, at CD bl.a. var med til at begrænse indskrænkningen af antallet af de små lokale postkontorer i landområderne.

Så jeg forstår ikke rigtig, at hr. Anders Mølgaard nu er fortaler for, at der skal ske en tilbageflytning. Det er vi naturligvis meget interesseret i, men er hr. Anders Mølgaard også det?

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Jeg må også sige, at jeg studsede temmelig meget, da hr. Anders Mølgaard nævnte punktet om by- og landzonenloven. Det virker helt

[Poul Nødgaard]

fantastisk, at Fremskridtspartiet skal opleve, at partiet Venstre nu foreslår den lov ophævet eller måske overført til kommunerne, når man for kort tid siden her i Folketinget har stemt imod Fremskridtspartiets lovforslag netop på dette område.

Sagens kerne i debatten her i dag er ganske enkelt land- og byzonenloven; det er den, der hæmmer enhver form for fornuftig udvikling på landet. Det ved regeringen, det ved alle de øvrige partier her i Folketinget, men desuagtet har man ladet denne i landbefolkningen så forhadte lov køre videre. Lad mig nævne tre helt konkrete eksempler i dette korte indlæg.

En håndværker får lov til at etablere sig på en nedlagt landbrugsejendom. I det øjeblik landbrugsejendommen skal udvides en smule, fordi virksomheden er vokset, er det afslag på afslag, og den pågældende ramler ind i det dér bureaukrati af statslige myndigheder i form af Miljøankenævnet og Planstyrelse osv. Det er ét problem.

Så er der problemet med hensyn til de mange store landstuehuse, vi har ved gårdene. I dag er det helt ude af trit med udviklingen, at én familie bor i sådan et stort hus. Men det er ganske umuligt at få lov at indrette et stuehus i flere beboelser. Hvorfor er det dog det? Der må gerne bo flere familier i landstuehuset, men – og nu beder jeg regeringen om at lytte godt efter – det er altså forbudt, at disse 2-3 familier, der bor sammen, etablerer sig med forskellige køkkener og toiletter osv. Det er simpelt hen en gang god dansk statsbureaukrati, der er helt uden lige.

Statsministeren sagde, at det åbne land skulle friholdes for bebyggelse; man kunne godt gå med til at lempe land- og byzonenloven i relation til landsbyer, men ikke til det åbne land. Jeg beder til, at regeringen også lytter til Fremskridtspartiet i denne sag. Der er mange velbegrundede ønsker om, at generationsskiftet i landbruget foregår ved, at man får lov at opføre en såkaldt aftægtsbolig, så to generationer bor sammen og fortsat kan have et rigt familieliv omkring en gård. Vi kræver ikke i Fremskridtspartiet, at denne lov bliver totalt jævnet med jorden. Jeg synes stadig væk, der skal være en land- og byzonenlov, men med kommunen som kompetent myndighed til at afgøre tingene. Og jeg beder virkelig regeringen om at tænke alvorligt over disse ting.

Men specielt er mit indlæg rettet mod partiet Venstre. Jeg synes, det er en lidt – jeg må ikke sige hyklerisk – optræden. Man kunne have stemt for Fremskridtspartiets forslag i sin tid. Så havde vi ikke stået i disse problemer med land- og byzonenloven.

Formanden:

Man må gerne sige »hyklerisk«, hvis man mener det, men forudsætningen er, at man holder sig inden for taletiden.

(Kort bemærkning).

Risgaard Knudsen (S):

Jeg skal nok holde mig inden for taletiden. Imidlertid mener jeg, at Tingets forretningsorden berettiger mig til – når jeg holder mig inden for taletiden – at give den tale, som Venstres ordfører har holdt for et øjeblik siden, det meget seriøse stempel, at det virkelig var en hyklerisk tale.

Den tale efterlod jo også det indtryk, at hr. Anders Mølgaard – og det er vel tilfældet for flere andre medlemmer af Venstres gruppe – ikke har haft det godt under 10 års borgerligt styre. For hvad har der virkelig været tale om under de sidste 10 års borgerligt styre? At man mere og mere i landdistrikterne har følt, at landdistrikterne er blevet misrøgtet under de 10 års borgerligt styre. Jeg beder om, at det er i dette lys, 10 års borgerlig misrøgt af landdistrikterne, man ser denne meget vigtige forhandling i dag.

For én ting har Venstres ordfører, hr. Anders Mølgaard, ret i, og det er, at også i denne sag ligger der et stort ansvar på os som medlemmer af dette parlament. Den tale, som Venstres ordfører holdt for et øjeblik siden, tager jeg mere som udtryk for, at man i Venstre er blevet dårlig tilpas ved at have været vidne til 10 års borgerlig misrøgt af landdistrikterne.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Hr. Risgaard Knudsen har jo sådan set motiveret vores holdning, men jeg havde et spørgsmål til hr. Anders Mølgaard.

Nu kommer jeg jo fra Thy og Mors, og dér har vi sandelig mærket den udvikling, som den tidligere regering har stået for. Jeg kunne godt tænke mig at få at vide, om man med det store

[Ole Vagn Christensen]

program, som man her lagde frem, og som man gerne ville have Folketinget til at samarbejde om, også har erkendt, at de seneste 10 års regering var en fiasko. Det synes jeg det ville være vigtigt for os alle at vide.

Det har vi andre i Socialdemokratiet vidst hele tiden, men det var åbenbart også Venstres holdning, at disse seneste 10 år var en fiasko.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Nu, da vi er i gang med at tale om Venstres dobbeltmoral i dette spørgsmål, vil jeg godt stille hr. Anders Mølgaard et spørgsmål om den begejstring, som Venstres folk ude omkring har mødt Venstres oplæg vedrørende landdistrikterne med. Affødte oplægget ikke også hos nogle Venstremænd i landdistrikterne, nogle kommunalbestyrelsesmedlemmer, et spørgsmål? Var der ikke et eller andet, der fik dem til at sige: Har vi selv været med til at gøre noget, som har medvirket til, at vores landdistrikter, vores landsbyer, er blevet lagt øde? Er der nogen Venstrekommunalbestyrelsesmedlemmer, der har været foregangsmænd for nedlæggelse af små landsbyskoler? Er der nogen Venstrekommunalbestyrelsesmedlemmer, der har været foregangsmennesker for, at man netop giver tilladelse til, at der kommer nogle store supermarkeder og butikcentre forskellige steder? Jeg tror, at hr. Anders Mølgaard ved, at det er tilfældet.

Der er de senere år foregået et slagsmål i Lemvig Kommune, hvor SF's to kommunalbestyrelsesmedlemmer har kæmpet hårdt for at sikre de små skoler og også sikre, at det ikke bare bliver supermarkeder. Takket være menige Venstrefolk rundt omkring, som ikke sidder i kommunalbestyrelsen, er det heldigvis indtil videre lykkedes at bremse disse ting.

Jeg synes, hr. Anders Mølgaard skulle give en melding også til disse mennesker, som sidder som Venstres repræsentanter i kommunalbestyrelser, om, at de har et medansvar for det, der er sket ude omkring i kommunerne.

(Kort bemærkning).

Anders Mølgaard (V):

Der var mange konkrete kommentarer til Venstres indlæg. (*Munterhed*). Det glæder mig overordentlig meget, og jeg vil takke for dem.

Men taletiden er jo kort, så jeg skal gøre det meget i overskriftsform; det kan ikke være anderledes.

Jeg vil starte med at sige til hr. Svend Aage Jensen, at som jeg ser det, betyder det alt andet lige øget økonomisk aktivitet og flere arbejdspladser, at man liberaliserer nogle love. Så der må være en økonomisk gevinst ved at gennemføre det 12-punkts-program, som jeg præsenterede på Venstres vegne.

Og så vil jeg sige med hensyn til de 25 mio. kr., som vi mener er fornuftigt for at stimulere konkrete projekter i lokalsamfundene, at jeg har anvist, at de skal tages inden for rammen af bloktilskuddene. Det svarer til 0,7 eller 0,6 promille af hele rammen, så det skulle ikke være noget problem.

Hvad angår posthuse, sagde jeg »en rimelig service«. Jeg synes personlig, det er helt fint, at man i mange lokalsamfund har valgt modellen med samdriftsposthuse, så det skal vi ikke føre nogen religiøs krig om her, som man har gjort det i Trafikudvalget og andre steder.

Så tilføjede hr. Svend Aage Jensen noget om, at jeg havde sagt noget om politiet. Det har jeg nu ikke sagt. Jeg nåede at få meget med, men jeg må tilstå, at politiet nåede jeg ikke. Men det fik hr. Svend Aage Jensen jo tilføjet helt fint.

Så til hr. Poul Nødgaard. Jeg vil sige meget kort, at vi i Venstre altid har ønsket at få liberaliseret by- og landzoneloven. Personlig så jeg den egentlig gerne helt skrottet, men politisk har det været utrolig svært at komme igennem med det; det ved hr. Poul Nødgaard også udmærket. Så dér har vi ikke forandret synspunkt overhovedet, i modsætning til hvad hr. Poul Nødgaard siger.

Så til hr. Risgaard Knudsen. Nu kender vi jo alle sammen hr. Risgaard Knudsens stil, og jeg vil sige, at jeg ønsker ikke at fortsætte den tone med kalkunjagt i stedet for at diskutere sagen. Jeg synes, stilen egner sig mest til referat i Frederikshavns Avis og Fjerritslev Avis og lignende steder. Det synes jeg ikke har national interesse.

Vi lægger op til, at hele Folketinget kan samles om nogle initiativer, vi lægger ikke op til at grave grøfter. Vi lægger op til at blive enige om en dagsorden, der betyder handling ude i landsbyer og landdistrikter, og derfor synes jeg egentlig, det er lidt deprimerende, man bruger al sin energi på den slags kritiske ting.

[Anders Mølgaard]

Så vil jeg til sidst sige til hr. Risgaard Knudsen, at hvis bare Socialdemokratiet de sidste 10 år havde været en rimelig seriøs opposition, havde vi f.eks. fået liberaliseret by- og landzoneloven, så det var muligt at etablere flere arbejdspladser ude i landdistrikterne, og det tror jeg hr. Risgaard Knudsen udmærket ved. Det gælder f.eks. grænsen med de fem ansatte, hvor Socialdemokratiet altid var uhyre kritisk. Men vi lægger i hvert fald ikke op til at grave grøfter her.

Så vil jeg til sidst sige til hr. Aage Frandsen, at det er klart, at det, vi diskuterer her, er de overordnede rammer, men jeg erkender personligt, at jeg måske gerne havde set, at man lokalt visse steder i Venstre også havde forholdt sig lidt anderledes, end man gjorde. Men det korte af det lange er, at vi diskuterer de nationale rammer. Det er det, der er interessant her, og dér mener jeg, at vi skal skabe nogle bedre rammer. Det er det, det drejer sig om.

Formanden:

Der er altså gode muligheder for at få ordet. Der er ingen grund til næsten systematisk at overtræde taletiden.

(Kort bemærkning).

Ole Donner (FP):

Det er interessant at høre hr. Anders Mølgaard sige her i Folketinget, at Venstre har et stort ønske om at ændre by- og landzoneloven. Det plejer jo at være sådan, at Venstre ude i forsamlingshusene står og siger, at Venstre har et stort ønske om at ændre ditten og datten, og når man kommer herind i folketingssalen, så trykker man konsekvent på de forkerte knapper. Jeg vil gerne spørge hr. Anders Mølgaard: Dette klare ønske fra Venstre om at ændre by- og landzoneloven, rækker det så langt, at man fra Venstres side vil være med til at tage et initiativ her i Folketinget for at gøre det?

(Kort bemærkning).

Risgaard Knudsen (S):

Jeg må for god ordens skyld betro Venstre og Venstres ordfører, at jeg ikke har lagt op til nogen form for kalkunjagt ved denne lejlighed. Jeg betragter problemerne i landdistrikterne som et meget, meget stort spørgsmål, og det er derfor også en forhandling, jeg agter at engagere mig meget i.

Men jeg vil gerne spørge Venstres ordfører, og jeg vil gerne spørge andre Venstrefolketingsmedlemmer: Når man taler om landdistrikterne, hvorfor er man så i Venstre så utilfreds med og udviser mangel på respekt for provinsdagblade som f.eks. Vendsyssel Tidende, Fjerritslev Avis og Frederikshavns Avis? Hvorfor skal disse meget seriøse dagblade under en forhandling her i Tinget opleve, at Venstres ordfører taler så nedsættende om dagblade som Vendsyssel Tidende, Frederikshavns Avis, Fjerritslev Avis og Skagens Avis, dagblade, som jo dag efter dag på glimrende vis varetager landdistrikternes interesser?

Men jeg forstår, at disse dagblade – det gælder også Vendsyssel Tidende – på en eller anden måde må have fornærmet Venstre og Venstres ordfører på det groveste. (*Munterhed i salen*).

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Jeg går sådan set ikke herop for at komme hr. Risgaard Knudsen til undsætning, for han kan udmærket klare sig selv.

Men jeg må sige til Venstres udmærkede hr. Anders Mølgaard, at jeg faldt også over det indlæg, da jeg selv er fra Vendsyssel. Det var, som om hr. Risgaard Knudsen bare kunne skrive det, han mener, oppe i den nordjyske avis, og det var vi ikke interesseret i at høre i Folketinget.

Jeg er meget interesseret i at høre, også hvad hr. Risgaard Knudsen har at sige, og det burde hr. Anders Mølgaard også være. Jeg håber, det bare var et forkert ordvalg fra hr. Anders Mølgaards side, men jeg opfattede hr. Anders Mølgaards indlæg fuldstændig på denne måde: Hold dig ude på sidelinien med det dér! Det synes jeg er uværdigt af Venstres ordfører. Jeg synes, vi skal lægge op til, at alle synspunkter har lov at komme frem, uanset om det passer Venstres ordfører eller ej.

(Kort bemærkning).

Løvig Simonsen (S):

Det gælder hr. Anders Mølgaards bemærkning angående planlovene. Jeg forstår det ikke rigtig, for sidste gang, da vi havde planloven til debat, ændrede vi den jo bl.a. med hensyn til mindre erhvervsvirksomheder, og det var der

[Løvig Simonsen]

stort set enighed om. Grunden til, at Socialdemokratiet ikke var med til den endelige lovgivning, var spørgsmålet om, hvorvidt pensionister skulle have lov til at bo i sommerhuse. Her var problemet jo, om man skulle give kompetencen til kommunerne og ikke gøre det centralt.

Men jeg vil da gerne sige, at de ting, vi var med til, jo blev vedtaget i enighed, så jeg kan ikke rigtig se, hvorfor man allerede skal komme og sige, at det er det, der er problemet, for det er det jo ikke. Det har hr. Anders Mølgaard også selv bekræftet heroppefra i forbindelse med de initiativer, der foregår. Så det er jo ikke dér, problemet ligger.

Jeg forstod i hvert fald også, da vi havde den debat om planlovgivning, at man var indstillet på, at det først og fremmest skulle være muligt at have et ordentligt miljø. Vi tænkte altså på, at når der skulle være erhvervsvirksomheder, så skulle der også de rigtige miljøgodkendelser til. Derom var der jo ingen diskussion. Så jeg vil da godt tilbagevise de påstande, der er kommet her, og sige, at det må basere sig enten på en fejlerindring eller også på en fejlfortolkning af de ting, vi besluttede sidst.

Lad mig så sige med hensyn til planlægning i det hele taget, at det er klart, det er en væsentlig del af de ting, der skal foregå. Der har vi jo også henvist til frikommuneforsøget. Vi mener, at vi må se de undersøgelser først og derefter vurdere, hvad der er kommet ud af dem. Ingen diskussion om det.

Så kan jeg ikke lade være med lige at sige en lille ting til. Det gælder turismen. Vi har jo set en voldsom udvikling i landbrugsturismen. Den er kommet, fordi der er initiativtagere, der har satset på nogle nicheproduktioner, som virkelig har vist sig at slå an.

Det vil altså sige, at der også er basis for, at man har en øget turisme ude i landdistrikterne, og det skyldes jo ikke alene, at vi her i Folketinget gør opmærksom på det, men også, at der har været initiativtagere derude, der har set, at her var nogle udviklingsmuligheder, man skulle tage op.

Derfor vil jeg gerne have at vide af hr. Anders Mølgaard, hvilke ting i planloven der nu skal til, som vil befordre, at man kan opretholde et ordentligt miljø derude.

(Kort bemærkning).

Anders Mølgaard (V):

Som jeg sagde i mit indlæg, er de 12 punkter, som jeg skitserede på Venstres vegne, nogle visioner, nogle ønsker for fremtiden, som vi lægger frem til almen inspiration. Derfor er det klart, at der er en række ting, som det ikke har været muligt at komme igennem med. Ellers tjente det jo ikke noget formål – vil jeg gerne sige til hr. Ole Donner – at skitsere dem her.

Men vi ønsker altså – og det vil jeg gerne slå fast én gang til – en øget liberalisering af by- og landzoneloven, og det er også derfor, vi gennem dagsordenen har appelleret om en handlingsplan, hvor vi forhåbentlig får det aspekt med.

Over for hr. Risgaard Knudsen må jeg helle-re præcisere, at der i mine udtalelser overhovedet ikke var antydning af kritik af dagbladene, men derimod en kritik af, at hr. Risgaard Knudsen i sit indlæg syntes at forsøge at undlade at dreje debatten ind på de problemer, der er i landsbyerne og landdistrikterne, men i stedet gøre det til et spørgsmål om regeringens duelighed igennem de sidste 10 år og komme med nogle mere taktiske, polemiske bemærkninger, som jeg mener ikke vedrører de alvorlige problemer, der er ude i landsbyerne og landdistrikterne. Sådan opfattede jeg hr. Risgaard Knudsen; derfor mit svar.

Til hr. Løvig Simonsen vil jeg konkret sige, at vi i Venstre gerne ser, at man f.eks. får liberaliseret by- og landzoneloven endnu mere, sådan at det er muligt at få bedre udvidelsesmuligheder for f.eks. erhvervsvirksomheder i landzone. Det er korrekt, at vi selvfølgelig har stemt for det. Men vi så gerne – det er jo en del af forliget – at man gik endnu længere.

Og nu vil jeg så sige til alle dem, der har været oppe her: Ideen med at skitsere et fremtidsprogram er ikke at skændes om alt det, vi har gjort, eller om, hvor langt vi kunne komme i forhandlingerne. Ideen er, at nu må vi hver især præsentere nogle positive visioner, og så må vi diskutere dem. Det er i hvert fald den linie, jeg ønsker at anlægge her i dag.

Henrik Dam Kristensen (S):

Socialdemokratiet hilser debatten om landdistrikternes fremtid velkommen.

Den forrige regering nedsatte et tværministerielt udvalg med henblik på at komme med forslag til ny økonomisk aktivitet i landdistrik-

[Henrik Dam Kristensen]

terne. For nylig kom betænkningen så. Betænkningen er på mange måder et udmærket materiale, der dels afdækker en række problemer og giver oplysninger om faktiske forhold, dels afliver myterne om alt for restriktiv lovgivning.

Udvalget er kommet med en række forslag. Nogle drejer sig om at ændre lovgivningen, andre er anbefalinger af en ændret praksis, og andre igen er en præcisering af muligheder, som allerede eksisterer, og som med fordel kan anvendes.

Landdistrikterne har problemer, ja. Der er desværre i de sidste 10 år ført en politik af den forrige regering, der på en række områder direkte har været negativ for landdistrikterne. Vi hørte før hr. Anders Mølgaard omtale en række trusler – sådan forstod jeg det – imod landdistrikterne.

Jeg synes, det er værd at mærke sig, at en række af de omtalte forhold rent faktisk stammer fra rygter og konkrete initiativer fra den forrige regerings side. Det drejer sig eksempelvis om grønne afgifter i forbindelse med vand og benzin. Det gælder de problemer, som også hr. Anders Mølgaard rigtigt påpegede: posthuse, apoteker osv. Det drejer sig om, at den forrige regering har forringet elevtransportmulighederne væsentligt.

I det hele taget kan man konstatere, at der på en række områder har været særdeles negative tiltag for landdistrikterne. Det værste har måske været jagten på forringelse af offentlige servicetilbud, som har været særdeles markant. Hvis alle den forrige regerings forslag på dette område var gået igennem, havde situationen for landdistrikterne været endnu dårligere. Men desværre har vi også kunnet konstatere, at der er eksempler på, at tiltag i retning af forringelse af servicevilkårene har været båret frem af lokale politikere i landdistrikterne. Vi har mange eksempler på, at Venstrepolitikere er gået forrest i den sag.

Det, jeg har sagt her, betyder ikke, at vi i Socialdemokratiet med den positive indgangsvinkel, som statsministeren netop har anlagt, ikke ønsker at bruge dagen til også at være visionære på landdistrikternes område. Danmark er et gammelt landbrugssamfund. Langt inde i dette århundrede var landdistrikterne kulturelt og beskæftigelsesmæssigt dynamiske i det danske samfund. Med industrialiserin-

gen har dette billede ændret sig: Karlene og pigerne søgte ind til byerne med disses mange nye arbejdspladser. I dag bor ca. 20 pct. af befolkningen eller godt en million mennesker i landdistrikterne eller i de mindre landsbyer.

Landbruget har været og er stadig en væsentlig beskæftigelsesfaktor i landdistrikterne. Udviklingen i de senere år har ført til, at stadig færre brug producerer mere. Landbruget står over for en række udfordringer i den kommende tid: gældsproblemer, EF-reform, GATT-forlig m.v., men jeg synes, det er værd at bemærke, at der også er en række muligheder for dansk landbrug i de kommende år. En fortsat høj standard i fødevarerproduktionen og i forarbejdningen af denne vil forhåbentlig betyde, at vi kan fastholde en stor eksport af fødevarer og dermed en relativt høj beskæftigelse i og vailutaindtjening fra erhvervet.

Regeringen har i regeringsgrundlaget tilkendegivet, at der vil blive taget initiativer over for særlig gældstyngede landmænd og fiskere, ligesom vi har givet positive meldinger med hensyn til de internationale forhold, som har så stor betydning for danske bønder, og vi har iværksat en forsøgs- og forskningsindsats i non-food-produkter.

Jeg er overbevist om, at i utraditionel udnyttelse af traditionelle landbrugsprodukter ligger der en række muligheder. EF's landbrugsreform giver mulighed for at dyrke non-food-produkter på braklagte arealer. En kombination af dette og en tankegang om, at vi skal have en miljørigtig udvikling, vil kunne betyde, at der inden for non-food-området er spændende udviklingsmuligheder, som også kan få økonomiske og beskæftigelsesmæssige betydninger for dansk landbrug.

Betænkningen påpeger ganske rigtigt, at der ikke kun må sættes på landbrug i forbindelse med en fornuftig udvikling af landdistrikterne, men at det er særdeles vigtigt, at der også sættes på andre erhverv. Vi kan og skal ikke tvinge virksomheder til at flytte ud på de mange ubebyggede håndværks- og industrigrunde, der findes overalt, men landkommunerne bør interessere sig for den mulighed, der findes for, at kommuners og amters deltagelse i erhvervsudviklingen også bliver udnyttet. Den nye lovgivning giver på det område en række muligheder til fremme af etablering og udvikling af virksomheder. Ligesom i det øvrige Danmark

[Henrik Dam Kristensen]

er det bedste, der kan ske for landdistrikterne, at der bliver skabt arbejdspladser.

Det ser ud til, at der i de senere år er sket en vis stabilisering af befolkningstallet, men landdistrikternes hovedproblem er det samme som det øvrige danske samfunds, nemlig en alt, alt for høj arbejdsløshed.

Dertil kommer, at landdistrikterne på nogle områder er ofre for serviceforringelser, som virker drastiske, og en række steder er der faktisk ikke ret meget serviceforringelse at give væk af. Mange landdistrikter er inde i en ond cirkel. Tab af arbejdspladser, som kan medføre og ofte medfører fraflytning og også betyder, at der ikke kommer nytillflytninger, kan ofte ende med, at den offentlige service bliver forringet eller i værste fald bortfalder. Og så begynder den negative cirkel forfra.

Man kunne selvfølgelig spørge: Hvorfor skal vi gøre noget politisk for at fastholde og forhåbentlig fremme en positiv udvikling i landdistrikterne? Det skal vi, fordi der i landdistrikterne er en række positive elementer ved at sikre, at der er gode rammer og muligheder for dem, der ønsker at bo i landdistrikterne og i de mindre landsbyer, og for erhvervslivet i områderne vil det forhåbentlig kunne betyde en fastholdelse, og at vi kunne få fremmet en positiv udvikling for landdistrikterne.

Alternativet ville jo være større pres på byerne. Det vil på mange måder være en dårlig udnyttelse af ressourcerne. Ved den fraflytning, der sker i landdistrikterne, får vi eksempelvis dårligere udnyttelse af skoler, institutioner m.v., samtidig med at der selvfølgelig bliver skabt et større pres på de samme offentlige tilbud i de større byer.

Samfundsøkonomisk kan der altså argumenteres for, at der føres en bevidst politik til fordel for landdistrikterne. Udvalget har i betænkningen peget på en række fordele ved landdistrikterne: mindre risiko for sociale problemer, bedre bokvalitet, bedre udnyttelse af rekreative værdier, bevarelse af særlige folkelige og kulturelle værdier, eksempelvis.

Men nu skal vi jo heller ikke romantisere det for meget. Der findes sociale problemer af alle arter i landdistrikterne: ensomhed, mobning i skolen, alkohol- og narkotikaproblemer osv., men landdistrikternes styrke i det forhold er måske, at det er nemmere at overskue problemerne, og en bevidst indsats kan måske hurtig-

ere føre til resultater, og i mange tilfælde er der et bedre socialt netværk.

En af hovedkonklusionerne i betænkningen er, at udviklingen i landdistrikterne først og fremmest er afhængig af lokalt engagement og initiativ, og det er efter min mening en rigtig konklusion. Mange steder gøres der store bestræbelser fra lokale ildsjæle for, at netop deres landsby og landdistrikt skal være et godt sted at være. Der bliver brugt mange kræfter på at forsøge at trække arbejdspladser til, selv om det er noget af det vanskeligste. Der bliver også brugt mange kræfter på at få det lokale forenings- og kulturliv til at fungere, og det lykkes heldigvis i mange tilfælde. Netop et godt forenings- og kulturliv er i manges øjne så vigtigt et element, at det endog kan få folk til at flytte til landdistrikterne.

Det er dog ikke altid, at de lokale kræfter får den opbakning, som de fortjener, og som der er behov for. Der findes også nogle steder en kamp mellem den lokale centerby og landdistrikterne. Mange kommuner kunne – ofte med et beskedent bidrag – støtte de lokale kræfter, støtte en positiv udvikling.

Mangel på arbejdspladser og servicetilbud, der bliver forringet eller helt bortfalder, er det markante problem for landdistrikterne. I bestræbelserne for at fastholde og udbygge væksten i landdistrikterne er netop forringelserne af offentlige servicetilbud en afgørende faktor. Der kan og skal ikke ligge musikhus og hospitaler i landdistrikterne, det forventer ingen, men det er vigtigt, at der findes et serviceniveau, som efter danske forhold er rimeligt, og som har en kvalitet, der er på linie med det øvrige samfunds.

En række af de anbefalinger, som betænkningen kommer med, bør indgå i den kommende debat. Der er også fra en række organisationer og enkeltpersoner kommet bidrag til debatten – og positive bidrag til debatten om landdistrikterne.

Socialdemokratiet vil være en konstruktiv medspiller i den kommende debat.

(Kort bemærkning).

Flemming Hansen (KF):

Jeg er meget glad for den spændende debat, vi har om landdistrikterne. Jeg er også glad for hr. Henrik Dam Kristensens indlæg, som jeg synes var godt. Hr. Henrik Dam Kristensen

[Flemming Hansen]

kom ind på problematikken omkring serviceforringelserne i landdistrikterne, og dér er det vigtigt at sige, at når vi diskuterer landdistrikterne, drejer det sig jo dels om landbrugspolitik – det forstår vi alle sammen – men det er også, som hr. Henrik Dam Kristensen sagde, et spørgsmål om den lokale service og dermed også om den lokale handel.

Jeg må sige, at det undrer mig – og jeg beklager det – at vi overalt i landet oplever socialdemokratiske byrådsmedlemmer, som står i kø for at fremelske tilladelser til, at lavprisvarehuse får lov til at etablere sig. Det er udmærket for de byer, de bliver etableret i, det skal jeg ikke beklage. Jeg skal ikke gå ind i debatten om den fri etableringsret – naturligvis har vi den – men jeg vil blot sige, at når man rundt omkring – jeg kan tage Vejle Amt som eksempel, eksempelvis i Kolding og Vejle – går ind for, at der skal etableres et lavprisvarerhus hvert sted, så er det fint for de pågældende byer. Men det betyder, hr. Henrik Dam Kristensen, at i enhver landsby inden for 10-15 km fra de pågældende byer forsvinder enhver form for øvrigt butiksliv, f.eks. den lokale købmand og den lokale brugs. Det budskab synes jeg man skulle lade sive ud til socialdemokratiske byrådsmedlemmer i de større købstæder. Og det gælder i øvrigt også Venstres byrådsmedlemmer i de samme købstæder.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Når jeg beder om ordet, er det for at få afklaret, hvad der egentlig er Socialdemokratiets holdning i spørgsmål om by- og landzonelov og landzonekompetence osv.

Den socialdemokratiske ordfører, hr. Henrik Dam Kristensen, sagde for et øjeblik siden, at det er fantastisk vigtigt at sikre bedre muligheder for bosætning og for erhvervsudøvelse i landområderne. Heri er vi helt enige. Men når det så drejer sig om at fjerne nogle af de restriktioner, de forhindringer, der er for bosætningen, f.eks. restriktioner vedrørende aftægts-huse – vi har jo en lang række eksempler fra de seneste års debatter – eller om at skabe mulighed for at udvide en virksomhed, som er kommet til at gå godt, som faktisk er blevet en succes, så ved vi jo, at der er restriktioner, der er hindringer.

Tidligere i denne debat hørte vi statsministeren sige, at dette her med en yderligere liberalisering af by- og landzoneloven vil man da gerne se på, men nu skulle vi lige afvente frikommuneforsøg osv. Lidt senere hørte vi så den socialdemokratiske gruppeformand, hr. Løvig Simonsen, sige, at han ikke kunne forstå hele denne debat om yderligere liberalisering af by- og landzoneloven, for Venstre havde jo stemt for, og man havde jo nået de resultater i fællesskab. Og så hørte vi hr. Henrik Dam Kristensen tale om, at der er yderligere behov for at sikre mulighed for bosætning og erhvervsudvikling i landdistrikterne. Hvor står Socialdemokratiet egentlig?

Der er ingen som helst tvivl om – det ved både hr. Henrik Dam Kristensen, den socialdemokratiske gruppeformand og statsministeren udmærket – at Venstre altid har stået for at sikre bedre muligheder for og større liberale friheder til etablering i landområderne. Og jeg hilser det meget velkomment, hvis den socialdemokratiske ordfører kunne få sin gruppeformand og statsministeren med til at gennemføre en hurtigere liberalisering af vores by- og landzonelov nu og her. Men lad os nu se, om det kan lade sig gøre.

Formanden:

Jeg vil også gerne se, at det lader sig gøre at overholde taletiden. Jeg er ked af at måtte sige det gang på gang.

(Kort bemærkning).

Henrik Dam Kristensen (S):

Til hr. Flemming Hansen, der siger, at der er nogle, der står i kø for at fremelske lavprisvarerhuse, vil jeg gerne sige, at det er en lokal afgørelse, som socialdemokrater deltager i, som Venstrefolk og i øvrigt også konservative deltager i, og jeg ved da ikke, om vi herindefra skal fratage kommunerne muligheden for at etablere disse varehuse, som så måske kan være medvirkende til at give deres borgere billigere indkøbsmuligheder.

Til hr. Svend Erik Hovmand vil jeg gerne sige: Det, vi hørte, dels netop nu, dels i de indledende kommentarer, var jo Venstres tale fra høstfesterne m.v., som nu er flyttet ind på Folketingets talerstol.

Der bliver skudt meget på by- og landzoneloven. Vi har konstateret, at regeringen vil af-

[Henrik Dam Kristensen]

vente den evaluering, som er igangsat i øjeblikket, og det venter vi så på. Men jeg synes også, det er vigtigt at sige, at den lovgivning ikke er så restriktiv, som Venstre ynder at gøre den til: Over 80 pct. af samtlige ansøgninger imødekommes, og maksimumkravet med hensyn til antal ansatte m.v. er bortfaldet. Det var nogle revisioner, vi vedtog i enighed. Skal vi gå nogle skridt videre, må den kommende evaluering afgøre det.

Men jeg synes, at det er lidt befriende, at vi også får lov til at aflive den myte, at det er så restriktivt, som mange Venstrepolitikere gentagne gange giver udtryk for. Vi har faktisk nået nogle fornuftige resultater på dette område.

(Kort bemærkning).

Grove (KF):

Jeg har et enkelt spørgsmål til den socialdemokratiske ordfører:

Jeg lagde mærke til, at han i sit indlæg var inde på de grønne afgifter, herunder benzinafgiften, og han tilkendegav, at den havde stor betydning for de små samfund, hvis den blev indført. Det er jeg helt enig i.

Skal det forstås sådan, at regeringen nu her i dag klart erkender, at der ikke kommer en grøn afgift på benzinen? Sådan forstod jeg ordføreren.

(Kort bemærkning).

Flemming Hansen (KF):

Det er til hr. Henrik Dam Kristensen – jeg vil gerne undgå, at der skulle komme til at stå noget, der kan misforstås, i referatet:

Vi skal ikke fratage nogen mennesker retten til at etablere de lavprisvarehuse, de ønsker – naturligvis; det ville være mig en meget fjern tanke. Jeg gør blot hr. Henrik Dam Kristensen opmærksom på, at når han taler om nødvendigheden af service også for landdistrikterne, opstår der problemer; for det er givet, at det vil ikke være muligt at have den lokale købmand og den lokale brugs i hver eneste landsby med 2.000 mennesker eller derunder, når socialdemokratiske byrådsmedlemmer i købstæderne gør alt, hvad de kan – går på hænder gennem gågaderne – for at få et lavprisvarerhus etableret i deres egen by. Det giver nogle tabere netop i landbrugsområderne.

Om lavprisvarehusene er billigere, skal jeg såmænd ikke kunne tage stilling til; jeg har bestemt mine tvivl om det. Men det er klart, at den dag, de ældre mennesker i landsbyerne skal ind og handle og de ikke er mobile og eventuelt ikke har en bil eller en busforbindelse, har de et problem. Så må vi betale for at arrangere bustransport ind til disse lavprisvarehuse, og det er en ubehagelig udgift, og det er et ubehageligt system, at vi på den måde accepterer at slå alle de små brugser og de små købmænd ihjel. Vi er godt på vej til det, og vi skal nok helt få succes med det.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Vedrørende hr. Henrik Dam Kristensens bemærkninger om by- og landzoneloven, hvor hr. Henrik Dam Kristensen altså nu vælger at indtage det samme standpunkt som statsministeren, hvor han siger: Jamen vi må afvente en evaluering, vil jeg gerne allerførst sige: O.k., det må vi andre så konstatere Socialdemokratiet ønsker at gøre. Jeg tror nu ikke, at der er særlig meget brug for evaluering, når det drejer sig om den side af sagen.

Men med hensyn til det andet spørgsmål – som burde ligge Socialdemokratiet meget på sinde, det, der handler om vækst og beskæftigelse – vil jeg meget håbe, at hr. Henrik Dam Kristensen ikke bare siger nogle pæne ord fra talerstolen, men at Socialdemokratiet også er parat til her og nu at fjerne nogle unødige restriktioner.

Hr. Henrik Dam Kristensen pegede selv på, at det heldigvis lykkedes på et tidspunkt at skabe mulighed for etablering af erhvervsvirksomheder i ubenyttede landbrugsejendomme. Det er fint nok. Desværre satte man nogle begrænsninger ind, hvor man sagde, at der højst måtte beskæftiges fem mennesker, at der ikke måtte ske udvidelser, osv.

De begrænsninger er nu fjernet for så vidt angår antallet af beskæftigede. Men hvis man etablerer en virksomhed i en ubenyttet landbrugsejendom og det viser sig, at den oven i købet går hen og bliver en succes, må man altså ikke udvide denne virksomhed. Og det er da en helt urimelig og unødigt restriktion. Hvis man i øvrigt gør det på en hensigtsmæssig måde, synes jeg i allerhøjeste grad, at Socialde-

[Svend Erik Hovmand]

mokratiet burde være parat til at fjerne denne restriktion med det samme.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (S):

Jeg er meget enig i hr. Flemming Hansens betragtninger om, at det er et problem, at man først vedtager lokalt i byerne, at man gerne vil have lavprisvarehuse, og at kunderne derefter forsvinder fra landdistrikterne. Jeg forstod også på hr. Flemming Hansen, at han ikke ønskede, at man skulle ændre muligheden for at give tilladelse til lavprisvarehuse af den størrelse, vi kender. Spørgsmålet er: Hvad gør vi så? Vi vil ikke ændre det, der måske er årsagen til det, og vi konstaterer noget, vi ikke kan lide.

I den forbindelse vil jeg sige til hr. Flemming Hansen: Det er jo disse lavprisvarehuse, der tjener en del penge på kunder fra landdistrikterne og fjerner grundlaget for landdistrikternes landsbybutikker. Var det så ikke en idé at sige, at de skal betale en afgift for det? I forhold til den omsætning, de har, kunne de betale en afgift til en fond, som disse landsbybutikker kunne få støtte fra. Jeg ved godt, at det er i strid med enhver borgerlig tanke at lave en fond og give støtte til noget, men mit spørgsmål må så igen være: Hvad gør man så? Og det er jo det, der er problemet her: Man taler så meget om, at der er problemer, at man skal gøre noget, og at man skal give en masse frihedsrettigheder, men så får man et eller andet samfund ude på landet, som det i hvert fald ikke er særlig rart at være i, for så bliver det noget, som slet ikke ligner landet længere.

Men man vil ikke gøre noget positivt, man vil ikke gå aktivt ind og styre eller stimulere noget. Derfor må mit spørgsmål til hr. Flemming Hansen være: Hvad gør man så for disse små butikker på landet, som forsvinder?

(Kort bemærkning).

Henrik Dam Kristensen (S):

Jeg vil gerne sige til hr. Grove, at det var en lidt pudsig måde at vende tingene på.

Med hensyn til det indlæg, som hr. Anders Mølgaard havde, og hvor han omtalte det, der for ham var trusler, der fæg imod landdistrikterne, og han nævnte grønne afgifter og en række andre ting, spurgte jeg så lige så stilfærdigt, om denne debat ikke stammede fra den

forrige regerings tid. Det var det, der var min kommentar på det område.

Jeg skal så sige til hr. Flemming Hansen, at jeg kan konstatere, at vi jo er enige. Det var så godt, at vi fik det ud af anden omgang. Jeg var lidt bange for, at der var lidt kommunistiske tendenser i Det Konservative Folkepartis erhvervsordfører, men det fik vi afkræftet i anden omgang. Jeg håber også, at hr. Flemming Hansen og hans parti – når man nu erkender de problemer, et svagt servicetilbud på dagligvareområdet m.v. giver landdistrikterne – indser, at så er der behov for gode offentlige kollektive transportmidler. Det har regeringen netop ved statsministeren sagt er noget af det, der skal ses på.

Til hr. Svend Erik Hovmand vedrørende vækst og beskæftigelse: Det er lidt fantastisk, at et af de lovforslag, som kunne være med til at skabe vækst og beskæftigelse også i landdistrikterne – nemlig om amternes og kommunernes mulighed for deltagelse i erhvervsudviklingen – bliver der stemt imod fra bl.a. hr. Svend Erik Hovmands partis side. Det er helt sikkert, at der er gode muligheder for vækst ude i landdistrikterne. Der er muligheder for at etablere sig i nedlagte landbrugsejendomme – også på en slet ikke så dårlig måde endda – og dertil kommer, at der jo i alle landkommuner og landdistrikter med respekt for sig selv er industrigrunde af forskellig art. Og der skal ikke være nogen tvivl om, at en række liberale erhverv m.v. med fordel kan etablere sig i nedlagte landbrugsejendomme; det gives der gode muligheder for. Men det må også være klart, at forurenende virksomheder hører til, hvor de nu engang skal placeres, på industrigrunde m.v.

(Kort bemærkning).

Flemming Hansen (KF):

Det er til hr. Aage Frandsen, der spørger: Hvad gør vi så? Jeg kan forsikre, at vi ikke gør noget med store fonde. Det onde har vi nok af her i landet. Nej, vi beder de socialdemokratiske byrådsmedlemmer i købstæderne om at tænke sig lidt bedre om, når de er så forhippede på at få disse lavprisvarehuse etableret. Det er nemlig det, der på dansk hedder »ris til egen røv«.

Det er et citat, hr. formand. (*Munterhed*).

Formanden:

Ja, men også her sættes en grænse for, hvilke udtryk der må bruges i folketingssalen.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Ja, nu vi er ved alt det dér med butikkerne og lavprisvarehuse osv., vil jeg gerne lige sige, at jeg synes, vi også skal prøve at føre debatten ned på jorden og gribe i egen barm. Jeg bor selv på landet i en lille by, hvor der ligger 150 huse, og hvis de 150 huse havde handlet for 10.000 kr. hver om året hos den lokale købmand, var han ikke forsvundet.

Jeg må sige, som jeg også har sagt det andre steder, når jeg færdes rundt omkring på landet: Handl hos den lokale købmand, selv om det måske i nogle tilfælde er en lille smule dyrere. Men hvad er det, der desværre sker? Jeg siger: desværre sker. Det er, at folk fra landet stort set arbejder i byerne; på vej hjem tager de ind omkring et eller andet supermarked og fylder bilen op, og så køber de cigaretter og mælk, og hvad de ellers har glemt inde i det store supermarked, i den lokale forretning. Det er jo det, der er sagens sandhed.

Så jeg vil sige – og jeg ved godt, at det måske kan være upopulært for nogle, at jeg siger det her, men det er sagens sandhed – at alt for mange blandt befolkningen på landet har bidraget til denne butiksdød. Det er i realiteten, fordi man har støttet den lokale butik for lidt. Der skulle kun være en omsætning i den lokale butik på ca. 1,5-2 mio. kr., for at den kunne løbe rundt med en rimelig fortjeneste til ejeren, og det vil sige, at hvis de 150 huse ude hos mig havde handlet husholdningsartikler og den slags for hver 10.000 kr. om året, havde den været hjemme.

Det gjorde de bare ikke, så når vi debatterer disse meget alvorlige emner om landdistrikterne, må vi også bede landdistrikternes egne folk om at være oppe på dupperne og hjælpe med til, at lokalsamfundet kører, som det skal.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Til min forbavelse hørte jeg på de fine taler, der har været, hvor meget man vil bestræbe sig på at hjælpe landområderne og befolkningen disse steder; der blev også nævnt by- og land-

zoneloven og lovforslag nr. L 76, der hedder lov om planlægning. Så jeg gik lige op og så, hvad ordførerne rent faktisk sagde, da vi første-, anden- og tredjebehandlede lovforslag nr. L 76, og det var meget forskelligt fra det, mange ordførere her har fortalt om.

Fakta om lovforslag nr. L 76, altså lov om planlægning, er, at alle stemte for loven på nær S og SF, idet S og SF overhovedet ikke ønskede nogen liberalisering i landområderne.

Fremskridtspartiet stillede et ændringsforslag om, at vi skulle overføre al zonelovskompetence fra amterne til kommunerne. Det kunne vi ikke få flertal for, men vi indgik et forlig med samtlige øvrige partier minus S og SF, og så fik vi tilføjet, at når de igangværende kommuneforsøg den 31. december 1993 slutter, er alle partier – og det drejer sig om De Konservative, Venstre, Fremskridtspartiet, Centrum-Demokraterne, De Radikale og Kristeligt Folkeparti – enige om at tage op til vurdering, hvorvidt vi kan liberalisere zoneloven. Alle de partier, jeg lige har nævnt her, er altså positivt indstillede til en liberalisering.

Så vil jeg også godt nævne en anden hurdle, nemlig den med fritidshuse i landområderne, som ingen må heltidsbebo. I den forbindelse fik Fremskridtspartiet også indføjet et ændringsforslag om, at hvis man havde ejet et fritidshus i 5 år og var over 60 år, måtte man bo der hele året.

Fremskridtspartiet stillede så et direkte ændringsforslag, nr. 28, der gik ud på, at virksomheder, der er eller bliver etableret i bestående bygninger, altid uden tilladelse kan drive erhverv, uanset om antallet er fem eller ti personer; bygningen må blot ikke være over 5 år gammel.

Det, jeg hermed lige vil sige, er, at det er Fremskridtspartiet, der har stillet hvert eneste ændringsforslag til de liberaliseringer, der er sket de sidste år af by- og landzoneloven, og vi har så fået nogle ting pisket igennem med et flertal, men det har også været et sejt træk at få Venstre og De Konservative med. Tak!

Formanden:

Jeg ville da også deltage i takken, hvis jeg kunne konstatere, at taletiden var overholdt.

Jeg er ked af ustandselig at skulle sige, at der er en taletid; vi har i forvejen en lang debat foran os, og vi har kun nået ordfører nr. 2 på nuværende tidspunkt.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Jeg må sige, at man bliver en smule forstemt, når man erindrer sig Socialdemokratiets mange ord om behovet for merbeskæftigelse her i samfundet og så hører den socialdemokratiske ordførers reaktion på den tanke, at en virksomhed, der har etableret sig i bestående bygninger og måske er gået hen og er blevet en succes, har brug for at udvide. Man siger: Overhovedet ikke! Det svar, man giver i den situation, handler om offentlig produktion. Socialdemokratiets løsning på den slags ting er offentlig produktionsvirksomhed eller produktionsvirksomhed, hvor det offentlige deltager i større eller mindre omfang, beskæftigelsesprojekter osv.

Jamen hvis en virksomhed virkelig begynder at køre godt, fordi en af industriens husmænd, som man kunne kalde dem, har udnyttet de muligheder, som de tomme bygninger, den nye teknologi osv. giver, og der virkelig kommer gang i tingene, ville det være langt bedre for beskæftigelsen og for lokalsamfundet og langt billigere for hele samfundet, hvis man sagde til den pågældende virksomhed, at den kørte fint og gerne måtte udvide, så den kunne beskæftige nogle flere mennesker i et område, hvor vi havde brug for mere beskæftigelse.

Jeg vil gerne høre endnu en gang, om den socialdemokratiske ordfører er med på, at vi lempes på disse regler.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Til hr. Flemming Hansen vil jeg sige, at vi sandelig ikke forestiller os nogen kæmpefond. Jeg forestiller mig, at det er noget, man kan organisere lokalt, men hvis man vil have en afgift på sådan nogle lavprisvarehuse og de skal bruges til noget, skal de jo anbringes et sted, inden de bliver placeret.

Hr. Flemming Hansens løsningsforslag, at man skulle sige til de socialdemokratiske byrådsmedlemmer i de store byer, at de skulle lade være med at give tilladelsen, synes jeg er en ringe trøst for dem, der bor i landdistrikterne. Hvis vi f.eks. tager Vejle, som jeg går ud fra hr. Flemming Hansen kender godt, og man dér vedtager, at man gerne vil have nogle lavprisvarehuse, synes jeg, hr. Flemming Hansens

forslag vil være en ringe trøst for de mennesker, der bor i Lindved, i Grejs, eller hvor de måtte bo. Jeg synes ikke, at vi kan give dem det svar, og derfor mener jeg, at man er nødt til at sige, at hvis landsbyerne ikke vil gøre noget aktivt i denne forbindelse, har man altså ikke nogen løsning på, hvordan de får deres nærbutikker tilbage.

(Kort bemærkning).

Henning Nielsen (S):

Det, der får mig herop, er i hvert fald ikke de gode og klare svar, som er givet af den socialdemokratiske ordfører i denne debat, men hr. Flemming Hansens opfordring til, at vi Socialdemokrater skal banke de socialdemokratiske byrådsmedlemmer rundt omkring i Danmark på plads, så de siger nej til disse store varehuse, som er til skade for landdistrikterne. Jeg vil godt spørge hr. Flemming Hansen, om ikke det også skal gælde de borgerlige byrådsmedlemmer rundt omkring i landet. I den by, jeg kommer fra, Holstebro, er der blevet bygget en stor OBS, der skal bygges en Bilka, og der er altså desværre borgerligt styre i Holstebro.

(Kort bemærkning).

Henrik Dam Kristensen (S):

I forlængelse af det sidste kunne jeg måske fristes til at sige, at der vel ikke er noget, der har fremmet de store varehuses muligheder som reklamer i tv; det var så en anden vinkel på debatten.

Hr. Svend Erik Hovmand fortsætter debatten om fuldstændig frihed m.v. i landområder, til trods for at vi fra forskellig side har fået konstateret, at også hr. Svend Erik Hovmands parti for ikke ret lang tid siden stemte for den nuværende lovgivning. Vi har talt lidt hånligt om den lov, som nu giver mulighed for, at andre kommuner kan deltage i lokal erhvervsudvikling, men jeg synes ikke, at der er grund til at sige andet, end at det var en fornuftig lov, som nu giver mulighed for, at man kan stimulere det lokale erhvervsliv.

Jeg synes måske også, det er vigtigt, at vi benytter det, som den betænkning, der danner baggrund for debatten, skriver om disse forhold, og jeg er glad for at kunne sige, at den er med til at aflive de myter, som specielt Venstrefolk ynder at fremføre om planlovgivnin-

[Henrik Dam Kristensen]

gen. Der står rent faktisk i betænkningen, at over 80 pct. af samtlige ansøgninger imødekommes, at erhvervsmæssige ansøgninger fremmes i stort omfang, at begrænsningen i det antal, der maksimalt måtte være ansat – før var det fem – er bortfaldet, og at der er mulighed for mindre tilbygning uden landzonetilladelse.

Vi har i øjeblikket den situation, at 64 kommuner har deltaget i et frikommuneforsøg, hvor de har overtaget noget kompetence. Vi er i gang med at analysere, hvordan det er gået, og statsministeren har i dag tilkendegivet, at man selvfølgelig, som det sig hør og bør i den slags situationer, skal tage den slags analyser alvorligt, inden man beslutter sig. Så vi har i dag sagt, at vi ikke vil lægge os fast på, om der skal ske ændringer, for det må den kommende analyse af den pågældende undersøgelse vise.

Kirkegaard (KF):

I Det Konservative Folkeparti er vi høflige mennesker, og derfor skal jeg indlede med at takke statsministeren for det indlæg, som statsministeren leverede i dag, men det er ikke kun af høflighed, for selv om statsministeren sin vane tro anvendte ganske store mængder sproglig ketchup – ketchup er noget, man anvender, når man vil dække lidt over sagens realiteter – opfattede jeg alligevel statsministerens tale, som om statsministeren havde en række gode hensigter, som han gerne ville drøfte med Folketingets partier, og det vil jeg gerne med det samme kvittere for og sige, at i Det Konservative Folkeparti er vi parat til at diskutere initiativer, som kan styrke udviklingen i landdistrikterne.

Landbokulturen er jo en væsentlig bestanddel af vores danske kulturarv. Det er på godt og ondt grundigt beskrevet i videnskabelige afhandlinger og i en række udmærkede skønlitterære værker, men vi er også nogle, der, selv om vi endnu ikke har nået støvets år, på egen krop har oplevet at vokse op i et velfungerende landsbysamfund; det gælder i alt fald for mig. Hvordan var der så?

Jeg oplevede en levende social og samfundsmæssig organisme, hvor landbruget var det absolut primære. Der var mange landbrug og mange mennesker på det enkelte landbrug, der var brugsforening, andelsmejeri, smed, andre håndværkere, forsamlingshus og missionshus med hver deres form for liv. Der var kirke, sko-

le, aftenskole og studiekredse, der alle var en udmærket måde at få et samfund til at fungere i et menneskeligt fællesskab på.

Men hvis jeg i dag går til det samme sted, ser der ikke sådan ud. Brugsen er væk, mejeriet er væk, skolen er væk, og der er også andet, der helt eller delvis er forsvundet. Hovedårsagen til det er den almindelige samfundsudvikling, primært den negative beskæftigelsesudvikling i landbruget. Dengang var der på det sted 14 familier, som udelukkende levede af landbrug, i dag er der, så vidt jeg kan konstatere, ikke én familie, der udelukkende lever af landbrug; det er den udvikling, som vi har været og også fortsat er oppe imod.

Konklusionen må være, at det gamle helt eller delvis er væk, og jeg tror ikke, at det kan genskabes i den samme form. Det kan naturligvis være bittert at erkende for en konservativ, som holder af kontinuitet i tilværelsen og gerne vil være med til at bevare værdierne, men til gengæld tror jeg, at der mange steder på landet er meget nyt på vej, som kan danne grobund for en ny udvikling, og det bør vi naturligvis interessere os for og være med til at støtte.

Der er to faktorer, der lige i øjeblikket driller landdistrikterne; den ene er den aktuelle krise i landbruget. Vi har GATT-forhandlinger, vi har EF-reform, og vi har hele diskussionen om, hvilke beskæftigelsesmæssige konsekvenser det vil få på landet; jeg tror, vi må se i øjnene, at vi får en fortsat og en accelererende strukturomlægning i landbruget.

Den anden har været flittigt drøftet under de forrige bemærkninger. Det er en fortsat og accelererende koncentration af detailhandelen og dermed altså også af dagligvareforsyningen, og en sådan koncentration kan, som det også har været nævnt, være katastrofal, ikke mindst for de ældre, som nu skal opholde sig på landet.

Man kan kaste sig ud i nogle rationelle overvejelser. Er det, der foregår på landet, i det hele taget værd at beskæftige sig med? Skal man ikke blot ud fra en nøgen liberal tankegang lade falde, hvad ikke kan stå? Denne tankegang er beskrevet i rapporten, man tager afstand fra den, og det gør jeg også. Jeg mener, at der er så mange værdier på landet, som kan genskabes, at vi er nødt til at gøre en aktiv indsats for at få tingene til at fungere bedre, for at få ny vækst

[Kirkegaard]

og ny beskæftigelsesudvikling i landdistrikterne. Som konservativ vil jeg i hvert fald melde klart ud, at vi er parat til at tage initiativer, der kan sætte gang i tingene igen. En forudsætning for, at det kan lykkes, så vi kan fastholde og videreudvikle kulturelle og andre værdier på landet, er, at det alt sammen primært bygger på lokale initiativer. Jeg tror ikke meget på nytten af økonomiske eller andre støtteklude, som vi kunne stille til rådighed, på en metode med stegte duer, der bare kan flyve ind i munden, for hvis der ikke lokalt er grobund for sammenhold og initiativer, nytter det ingenting.

Der har været gjort ganske meget – også i de senere år – for landdistrikterne. Det er beskrevet i rapporten, og jeg skal ikke gennemgå det i detaljer her. I modsætning til, hvad flere ordførere og de korte indlæg har været præget af, er det sådan, at hvis man skaber gode vilkår for små og mellemstore virksomheder, er man også med til at gavne udviklingen i landdistrikterne. I rapporten er der en række eksempler herpå, men hvis vi skal have udvikling i landdistrikterne, er det helt centrale, at vi skaber mulighed for at kunne gøre tingene på en anden måde. Der er nogle opgaver, der skal løses på landet, og nogle, der skal løses i byerne. De er ikke ens, og når opgaverne er forskellige, kan det ikke hjælpe noget, at vi gennemtvinger, at løsningerne skal være ens.

Et eksempel er den tidligere miljøministers såkaldte Sejerløsning på et lokalt spildevandsproblem. Et lillebitte eksempel, men en illustration af, hvad jeg mener. Vi er nødt til at give landdistrikterne mulighed for at kunne ordne tingene på en anden måde end den, vi siger de skal ordnes på i byerne. Børnepasning, folkeskole, folkeoplysning, postbutikker osv. er beskrevet i rapporten. Hvis vi ikke giver landdistrikterne mulighed for at løse disse ting på en anden – måske billigere – måde, bliver de økonomiske vilkår på landet umulige at bære.

Jeg er glad for den klare målsætning, som vi kan se i den sidste landsplanredegørelse fra 1992, hvor der bliver lagt op til, at der skal åbnes nye muligheder for erhvervsudvikling, bosætning og serviceforsyning i landdistrikterne. Det er en målsætning, som jeg klart vedkender mig, og som jeg gerne vil være med til at bære videre frem.

Der er en lang række forslag til nye initiativer i betænkningen. Jeg skal ikke her tage stilling til hver enkelt af dem – der er stort og småt mellem hinanden – men gerne markere en generel positiv indstilling til at vurdere de enkelte forslag; jeg vil dog nævne nogle af de mere væsentlige:

På det generelle område er der lagt op til, at vi, når vi laver skattereform og byrdefordeling, nøje skal påse, at vi ikke kommer til at skævvride til ugunst for landdistrikterne. Jeg skal ikke genoptage diskussionen om landzonekompetence, men jeg mener, at det også er væsentligt, at vi interesserer os for spildevandsanlæg, skiltning og udkørsel, at vi giver turismen på landet en saltvandsindsprøjtning osv. Der er en lang række eksempler på gode ting, vi kan gå i gang med, og jeg håber, at regeringen vil tage fat på dem i det initiativ, som den skal tage til efteråret.

Herudover er der en række andre ting, som vi skal koncentrere os om. Vi skal koncentrere os om landbruget og dets vilkår, og det tror jeg også landbrugsministeren er indstillet på, vi skal have styr på det overordnede vejnet, f.eks. skal vi have motorveje til det midt- og vestjyske område, og det håber jeg også regeringen kommer med udspil om, og vi skal interessere os meget for det problem, der er rejst om kreditgivning i landdistrikterne, som i øjeblikket slår utrolig meget i stykker. Jeg tror, vi kan kombinere aktivering af arbejdsløse med serviceforsyning i de tyndtbefolkede områder, f.eks. på de mindre øer, og vi skal have bofællesskab for ældre i nedlagte landbrugsejendomme.

Retten til at gøre tingene anderledes er for mig den grundtanke, som vi skal bygge på i det arbejde, vi skal i gang med. Giver vi ikke den mulighed, tror jeg faktisk ikke, vi kommer ret langt.

(Kort bemærkning).

Risgaard Knudsen (S):

Nu har vi så hørt ordføreren for det ledende oppositionsparti. Når vi sammenholder den ordførelse, som ordføreren for det ledende oppositionsparti her har holdt, med den mærkværdige ordførelse, der blev holdt af Venstres ordfører, må jeg nok sige, at selv om der kan være ting, vi ikke er helt enige om, vil jeg alligevel gerne erkende, at den tale, som ordføreren for det ledende oppositionsparti har

[Risgaard Knudsen]

holdt, var et langt, langt mere afdæmpet indlæg, end vi oplevede fra Venstres side.

Jeg synes sådan set, at det lover godt for den efterfølgende forhandling om denne meget vigtige sag.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Jeg hørte, at hr. Kirkegaard inddrog de midt- og vestjyske motorveje i diskussionen. Jeg håber, at det var en pudsighed fra hr. Kirkegaards side, for jeg tror da ikke, at hr. Kirkegaard kan mene, at også landbyernes og landdistrikternes forhold kan bruges som argument for motorveje. Mon ikke det er andre trafikale forhold omkring de mindre byer, f.eks. mindre veje og omfartsveje, som aldeles ikke behøver at være motorveje, der vil være til gavn for landsbyernes overlevelse?

Jeg håber, at det var ment som en pudsighed fra hr. Kirkegaards side.

(Kort bemærkning).

Kirkegaard (KF):

Jeg sagde i starten af mit indlæg, at vi i Det Konservative Folkeparti er høflige mennesker. Derfor skal jeg også takke for den ros, som hr. Risgaard Knudsen kom med, men jeg skal da ikke lægge skjul på, at det for mig er dybt betænkeligt at modtage ros af hr. Risgaard Knudsen fra Folketingets talerstol; det kunne tyde på, at jeg har sagt et eller andet, der var galt. Det tror jeg nu ikke jeg har; jeg tror, det er hr. Risgaard Knudsen, der har misforstået noget.

Til hr. Aage Frandsen kan jeg sige, at det bestemt ikke er nogen pudsighed, at jeg i dag nævnte motorvejsudbygningen i det midt- og vestjyske område; det var helt bevidst. Jeg er fuldstændig overbevist om, at hvis vi skal fastholde erhvervsudvikling i det midt- og vestjyske område og også i landdistrikterne, vil det i allerhøjeste grad være afhængigt af, at vi har et overordnet vejnet, så vi kan få gode, hurtige og sikre transportmuligheder til det midt- og vestjyske område.

Derfor er ønsket om midt- og vestjyske motorveje også i denne sammenhæng særdeles velbegrundet.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.54

Mødet genoptaget kl. 13.00

Forhandlingen genoptoges.

Aage Frandsen (SF):

De seneste ændringer af landsbyernes og landdistrikternes vilkår vil givetvis indgå i vor historie på samme måde som landboreformerne i slutningen af 1700-tallet og andelsbevægelsens fremkomst og landbrugsomlægningen i slutningen af 1800-tallet, men de vil givetvis ikke indgå på samme positive måde som disse tidligere ændringer.

Mange landsbyer, som for årtier siden dækkede et lokalsamfunds behov, er nu stort set sovebyer.

Jeg vil tage den landsby, hvor jeg selv bor, som eksempel på den udvikling. For en snes år siden rummede landsbyen bl.a. en kirke, en skole, et forsamlingshus, en filial af et kommunebibliotek, et mejeri, en Brugs, en købmand, andre nærbutikker, en smed og nogle håndværksmestre i øvrigt. Først blev skolen nedlagt, så lukkede nærbutikkerne, én efter én. Mejeriet har stået i nogle år som et spøgelse; nu er det nedrevet. Den sidste købmand og Brugsen er væk, og tilbage har vi kirken, forsamlingshuset og filialen til biblioteket. Landsbyen, som dengang var levende i dagtimerne, er nu nærmest blevet en soveby, og sådan er det gået med utrolig mange landsbyer.

Det gode ved vore landsbyer tidligere var, at de udgjorde et nærmiljø og var rammerne om et fællesskab mellem de mennesker, som boede i landsbyen, og dem, der boede i landsbyens omegn. Der var tale om både et kulturelt fællesskab i forbindelse med skolen og forsamlingshuset og et fællesskab alene derved, at man mødtes i Brugsen eller hos købmanden. Dengang var der mening i at bruge det senere opfundne udtryk »at komme hinanden ved«. Landsbyen udgjorde et netværk til at løse problemer, som vi i dag bruger professionelle til at løse.

Affolkningen af landbruget var en del af den økonomisk bestemte udvikling. Der skete en

[Aage Frandsen]

afvandring fra land til by bl.a. som følge af affolkningen af landbruget.

Men det er ikke hele forklaringen på udviklingen, for afvandringen fra land til by skete jo i 1950'erne og i 1960'erne, hvorimod omdannelsen af landsbyer til sovebyer især har taget fart de seneste 10-15 år. F.eks. har næsten 600 landsbyer mistet deres nærbutik inden for den sidste halve snes år.

Det er udviklingen, siger man. Men udviklingen er jo ikke noget givet – noget næsten naturbestemt. Vi skal ikke være så deterministiske, at vi fraskriver os muligheden for at påvirke udviklingen og dermed fralægger os ansvaret for, hvordan samfundet skal udvikle sig. Det er i virkeligheden en ansvarsforflygtigelse, hvis man gør det og giver udviklingen skylden.

Lukningen af de mange nærbutikker har også været en del af en økonomisk bestemt udvikling, men ikke nødvendigvis en fornuftig del. Og den har ikke altid været i overensstemmelse med befolkningens behov. Nærbutikkerne var jo også andet end bare et sted, hvor man købte dagligvarer; det var også det sted, hvor man mødtes.

Lukningen af landsbyskoler var også en del af en nødvendig udvikling, fordi der blev færre børn på landet, og på grund af nye skolelove, men jeg tvivler på, at kommunerne har tænkt alle omkostningerne igennem i forbindelse med skolenedlæggelser. Mon ikke de glemte, at skolerne også var andet end et sted, hvor der blev undervist – at det var et sted, der var grundlag for et kulturelt fællesskab?

SF mener fortsat, at det både ud fra en demokratisk og en landsbypolitisk vinkel var forkert, da Folketinget med alle partier undtagen SF i 1988 afskaffede vælgernes mulighed for ved folkeafstemning at udskyde skolenedlæggelser.

Efter SF's opfattelse har Folketinget og kommunalbestyrelser i alt for høj grad ladet den økonomisk bestemte udvikling råde – om man vil: de frie markeds kræfter.

Der har ikke været gjort tilstrækkeligt for at få en vis befolkningstilvækst i landsbyerne. Tværtimod har vi gennem forskellige regler, ordninger, skabt hindringer for, at en sådan udvikling i form af boligbyggeri kunne finde sted – og jeg siger vi, for jeg tror, at alle partier har et medansvar for, at man ikke kom i gang i tide.

Og nu ser vi, at kreditforeninger fører deres egen antilandsbypolitik ved at stille særlige krav ved belåning i første omgang for småøer og nu efterhånden også i landdistrikter.

Der burde nok også tidligere være gjort noget for, at håndværksvirksomheder og småindustri kunne etablere sig, men selvfølgelig under klar hensyntagen til miljøet. Etableringen af varehuse, store supermarkeder og discountforretninger har i høj grad medvirket til lukningen af mange Brugser og købmandsforretninger i landdistrikterne.

Men den økonomisk bestemte udvikling er ikke en naturlov, som vi politisk ikke kan gøre noget ved. Vi kunne i højere grad være med til at forme udviklingen, og i den forbindelse vil vi pege på, at man godt kunne give en beskedne direkte støtte til nærbutikkerne. Efter SF's opfattelse kan det være en offentlig opgave at sikre nærbutikkernes overlevelse i landsbyer, bl.a. fordi der kan være en samfundsøkonomisk gevinst heri, for det første fordi man sparer transportomkostninger, for det andet fordi landsbyer kunne sikre noget af det netværk, som vi i dag betaler professionelle for at udføre.

I det hele taget er den centralisering og effektivisering, som også har ramt landsbyerne de seneste årtier, præget af manglende hensyn til de enkelte mennesker og ikke mindst vore gamle i landsbyerne. Og selv om de negative følgevirkninger af centralisering allerede har været mange, fortsætter vi jo i samme spor. Landposten har mange steder fungeret som en del af det nære miljøes kontaktnet, en del af netværket. Det er der ikke ret megen plads til længere på grund af postvæsenets rationalisering og effektivisering.

Det er selvfølgelig primært de mennesker, der bor i landsbyerne, der har interesse i, at så mange landsbyer som muligt overlever som fællesskaber og nærmiljøer. Men det er også i hele samfundets interesse. Det er måske nok lige nu urealistisk at tænke på, at landsbyer skulle genetableres som tidligere tiders landsbyer. Men en forudsætning for, at landsbyen kunne fungere blot nogenlunde som et levende fællesskab, er, at der er noget naturligt at samles om. Og det mest nærliggende efter vores opfattelse er dagligvarebutikken, hvor man kunne kombinere dette i en slags landsbybutik, hvor der både var dagligvarer, bibliotek, postbetjening og samlingshus.

[Aage Frandsen]

I det hele taget er det vigtigt at fastslå, at der, når det drejer sig om landsbyernes vilkår, skal være tale om fleksible ordninger, hvor man ikke siger, at det, som er gældende for resten af landet, også skal gælde her med hensyn til, hvem der kan samarbejde med hvem.

At sikre det beror naturligvis i høj grad på de mennesker, der bor i landsbyen, men det er også et spørgsmål om, hvilken politisk vilje der er til at styre og stimulere udviklingen.

En del af de forslag, som findes i den betænkning, som har givet grundlag for debatten, er vi tilhængere af. Andre af forslagene mener vi ikke fører udviklingen ret meget i en positiv retning. Og endelig er der nogle, vi mener vil modvirke nogle af de andre hensyn, som vi gerne vil tage.

Det, som jeg i denne forbindelse vil pege på, er ikke 12 punkter, som Venstre kunne komme med; jeg vil nøjes med 3 punkter. I den forbindelse vil jeg pege på, at der kan være tale om tre udviklingsmuligheder for landdistrikter eller landsbyer. Den ene mulighed er at sige, at man giver bare los, alle skranker og hindringer skal fjernes, friheden skal være total, man har lov til at forurene lidt mere på landet osv. Den udvikling er vi klart imod.

Vi er også imod en udvikling, der siger: Jamen vi lader landsbyerne være, som de er. Så kan de være en slags museer, hvor byboerne kan komme ud at se på os, der bor på landet. Den udvikling er vi også imod.

Derimod vil vi pege på den tredje udviklingsmulighed, som netop bygger på, at det drejer sig om at skabe liv i landsbyerne og i landdistrikterne. Og der er tre ting, som man efter vores opfattelse ikke gør tilstrækkeligt opmærksom på i betænkningen.

For det første at der skal være et befolkningsgrundlag, og i den forbindelse er det vigtigt at sige, at man i højere grad skal kunne opføre alment boligbyggeri i landsbyerne.

For det andet at den kollektive trafik skal være fleksibel i forhold til landsbyernes behov. Vi mener f.eks., at man burde overveje at genåbne nogle af de gamle nærbaner.

Det tredje er, at der skal være økonomisk grundlag for nærbutikkerne, og dem vil vi gerne kombinere med nogle af de offentlige servicefunktioner, som man jo også har brug for i lokalsamfundet. I den forbindelse vil jeg henviser til det, jeg har sagt tidligere, nemlig at vi

mener, at det er nødvendigt, hvis disse nærbutikker skal være der, at der bliver økonomisk støtte til dem. Og hvem er mere nærliggende til at betale for det end de discountforretninger, lavprisvarehuse, som har taget grundlaget fra nærbutikkerne.

Konkluderende kan jeg således fastslå, at vi ikke vil lade den økonomiske udvikling råde, sådan som markeds kræfterne kan få det til at passe. Vi mener, det er vigtigt, at man fra politisk hold er villig til at stimulere og til at styre.

Poul Nødgaard (FP):

Ingen kan være interesseret i, at forholdene for de af landets borgere, der er bosat i landdistrikterne, forringes. Desværre har det været tilfældet, og det kan der peges på mange årsager til. Fraflytning fra landdistrikterne ind til byerne er desværre en af hovedårsagerne.

Når talen er om at forbedre forholdene for landdistrikternes beboere, skal vi i Folketinget være klar over, at vi kun skal lægge de overordnede rammer. Det er ude i kommunerne, at rammerne skal fyldes ud, og det skal vi selv lade kommunerne gøre under respekt for det kommunale selvstyre.

Et andet væsentligt aspekt er, at mennesker, der vælger at bo på landet, naturligvis ikke altid kan regne med, at der er præcis de samme mængder faciliteter til rådighed, som hvis borgerne bor i byen, men det betyder ikke, at forholdene på landet ikke skal være acceptable – naturligvis skal de det.

I den betænkning, der er kommet vedrørende udviklingen i landdistrikterne, peges på en lang række af de problemer, der er, og udvalget er også kommet med en række forslag til løsninger. Generelt må det dog siges, at udvalget ikke tager skridtet fuldt ud; på flere områder ønsker man ligesom at se tiden lidt an.

Fremskridtspartiet mener, at det var i orden, at man nedsatte dette udvalg, men det er efter vores opfattelse helt klart en fejl, at man ikke i udvalget har haft repræsentanter med for Landsforeningen af Landsbysamfund. Jeg er ikke et sekund i tvivl om, at repræsentanter for denne forening kunne være kommet med mange gode og nyttige ideer til, hvordan forholdene kunne være forbedret, så der igen kommer vækst i landdistrikterne. Landsbyforeningen ved, hvad der rører sig ude i de små samfund, så det var en fejl, at de ikke var med i dette

[Poul Nødgaard]

arbejde, og jeg håber på, at der senere kan blive rettet op på det, bl.a. i forbindelse med regeringens forestående udarbejdelse af den såkaldte handlingsplan.

Jeg vil lade problemerne i forbindelse med land- og byzoneovenligge. Jeg synes, vi har været ganske godt omkring dette spørgsmål, så det anser jeg for at være mere eller mindre udebatteret i hvert fald fra min side, og jeg mener, at regeringen har fået de signaler på land- og byzoneområdet, som regeringen har brug for for at kunne arbejde videre med de tanker, der er kommet fra de forskellige partier her i dag.

Men jeg vil sige noget andet. Folketinget, med partiet Venstre i spidsen, har også sin andel i, at nogle ting på landet er gået skævt. Jeg spørger Venstre og specielt ordføreren: Var det ikke Venstre, der for nogle år siden gjorde det muligt for kommunerne at nedlægge skoler i et snuptag? Hvordan rimer det med, at Venstre står for det nære samfund? Det er et helt konkret spørgsmål, som jeg gerne vil have besvaret.

Hvad sker der – stadig væk til Venstre – når en skole i sognet forsvinder? Vi ved det alle. Et kulturelt samlingssted forsvinder til ubodelig skade for det lokale fællesskab, og vi ved også, at i det øjeblik skolen først er nedlagt, genopstår den desværre aldrig.

I Ringsted, hvor jeg bor og er medlem af byrådet, har vi netop ladet et analyseinstitut gennemføre en såkaldt imageundersøgelse for at få fastslået borgernes syn på den kommunale service. Her var det glædeligt at kunne konstatere, at landbefolkningens tilfredshed med kommunale tilbud procentvis oversteg bybefolkningens tilfredshed. Hvad er så årsagen til dette? Jeg er ikke i tvivl om, at det skyldes byrådets målbevidste arbejde for at gøre Sjællands geografisk set største kommune til en enhed, hvor f.eks. gode hal- og idrætsfaciliteter i landområderne også forefindes.

De mange lokale forsamlingshuse, som stadig væk forefindes i landområderne, har også og bør have kommunal bevågenhed.

Den kollektive trafik skal nok ses lidt efter i sømmene, men problemer på dette område synes jeg man trygt og roligt kan overlade til kommunerne og amtskommunerne, som har ganske vide beføjelser inden for den eksisterende lovgivning på trafikområdet.

Jeg tror personlig på, at en af vejene for den kollektive trafik er, at man måske ikke længere altid kører med de helt store busser. Jeg tror, der kan laves mange systemer, hvor man kan tilkalde minibusser og den slags og dermed løse en del af problemerne for bl.a. vore ældre medborgere, og jeg ved også, at der i ganske mange kommuner findes vældig gode tiltag på det kollektive trafikområde.

Men jeg vil sige noget om de skattemæssige elementer; de spiller nemlig også ind. Her er jeg tilfreds med, at det udvalg, der har barslet med betænkningen, foreslår – jeg understreger »foreslår« – at grundskylden skal kunne fastsættes til nul, hvis der lokalt er stemning herfor. Det er fuldstændig ude af trit at tale om, at beslutningerne skal træffes lokalt, når der her i Folketinget findes en lovgivning, der fastsætter grundskyldpromillernes størrelse. Denne lov skal simpelt hen ophæves.

En anden måde at vende udviklingen på er at se på det såkaldte befordringsfradrag. Folk på landet har generelt meget længere til arbejde end folk i byerne, og derfor er det også nødvendigt at se på dette befordringsfradrag. Men det er nok helt anderledes og mere drastiske ting, der skal sættes i værk end det, udvalget foreslår i sin rapport.

Jeg kunne – måske lidt provokerende – sige, at en af vejene frem kunne være, at de enkelte kommuner selv fastsatte befordringsfradraget. Skete dette, ville der måske ligefrem blive en sund konkurrence mellem landkommunerne om at trække folk til. Men dette forslag kan man jo også tage ind på computeren for at se, om der er ideer i det.

Udvalget har som nævnt fremsat en række forslag, men jeg må desværre sige, at nogle af forslagene har meget ringe effekt. Det drejer sig ganske enkelt om at få folk til at flytte ud i de tyndt befolkede områder; kun derved bliver der mere aktivitet, og det er lige præcis det, vi har brug for.

Fremskridtspartiet vil gerne være med til at bidrage til denne øgede aktivitet i landdistrikterne. Og så skal der ikke mindst være en økonomisk gulerod for folk til at flytte på landet, og det er i den forbindelse, jeg bl.a. beder regeringen om, når de skal lave deres handlingsplan, at se på, om der kunne fremsættes nogle helt præcise, konkrete forslag, som kunne få folk til at sige: Der er virkelig idé i det dér og

[Poul Nødgaard]

måske dermed også lidt økonomi og andre ting, som regeringen har sit udmærkede embedsapparat til at se på, bl.a. på grundlag af rapporten. Jeg beder endnu en gang om, at man også på forskellig vis inddrager den udmærkede landsbyforening, der har nogle meget kompetente mennesker i spidsen.

Til sidst vil jeg lige sige, at det må stå helt krystalklart, at det er kommunerne, der skal handle på grundlag af en lempeligere dansk lovgivning på alle de områder, vi har været inde på her i dag. I den forbindelse er det værd at fremhæve, at der efter Fremskridtspartiets opfattelse ikke bliver tale om kommunale initiativer, der vil få nævneværdig indflydelse på den enkelte kommunes økonomi.

Når jeg nævner dette, er det ganske enkelt, fordi skatterne i kommunerne – efter vores, og jeg tror også andre partiers opfattelse her i Folketinget – har nået et punkt, hvor de ikke skal højere op. Tværtimod.

Til allersidst vil jeg gerne lige stille et enkelt spørgsmål til statsministeren. Hvis han ikke kan svare på det i dag, kan jeg bare få svaret skriftligt. Jeg har lige fået et lille punkt her i min høresnegl, som man siger, og det er noget vedrørende en skovrejsningsplan på Samsø, der rent miljømæssigt betyder, at de beboelser, der allerede ligger i de områder, hvor der laves skovrejsning, ikke fortsat må bruges til beboelse.

Hvis det er rigtigt, er det også et kraftigt angreb på specielt i dette tilfælde Samsø, men det kunne også være andre egne af landet. Og jeg vil gerne spørge, om disse skovrejsningsplaner betyder så drastiske indgreb. Det er fra meget pålideligt hold, jeg har fået det at vide, og jeg vil bede statsministeren i dag eller en anden dag svare på spørgsmålet.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Hr. Poul Nødgaard bebrejdede Venstre, at Venstre havde været med til at gøre det muligt, at skoler kunne lukkes i et snuptag. Det synes jeg sådan set også der kan være grund til, for jeg går ud fra, at hr. Poul Nødgaard tænker på, at Folketinget i 1988 afskaffede muligheden for folkeafstemning om udskydelse af skole-nedlæggelser i landdistrikter. Jeg går ud fra, at hr. Poul Nødgaard er klar over, at Fremskridtspartiet stemte for forslaget, og derfor

må man vel sige, at de partier, der stemte for forslaget – altså også Fremskridtspartiet – skal modtage bebrejdelsen kollektivt og ikke kun Venstre, selv om det var Venstre, der havde undervisningsministerposten.

Da forslaget kom op igen i 1990, hvor SF fremsatte forslag om at genindføre en regel, der stort set svarede til den tidligere afskaffede regel, afviste Fremskridtspartiet også SF's forslag. Jeg kan sige, at Kristeligt Folkeparti ved den lejlighed tilkendegav, at man egentlig godt kunne se, at det måske var rigtigt at gennemføre forslaget. Men Fremskridtspartiet var altså også ved denne lejlighed tilhænger af, at man ikke havde reglen.

(Kort bemærkning).

Henrik Dam Kristensen (S):

Det, der bringer mig på talerstolen, er faktisk en kvittering i anledning af en meget positiv tale fra Fremskridtspartiets ordfører, hr. Poul Nødgaard. Jeg synes, det var glædeligt at høre ordføreren for Fremskridtspartiet i debatten om landdistrikterne tale positivt om en række offentlige serviceopgaver og sige, at man var klar over, at det var vigtige elementer i de bestræbelser, som der vel efterhånden er blevet givet en bred tilkendegivelse af er ønskelige at udfolde med henblik på landdistrikternes fremtidsmuligheder, rent konkret positive meldinger på kollektiv trafik osv.

Selv Fremskridtspartiet, som jo ellers ikke førhen har forsømt nogen lejlighed til at være efter alle mulige former for offentlige service-tilbud, er nu kommet til en eller anden form for erkendelse af – sådan må jeg høre hr. Poul Nødgaards tale – at også det er vigtigt. Jeg kan kun kvittere og sige, at det tegner godt for det videre samarbejde.

(Kort bemærkning).

Anders Mølgaard (V):

Jeg må tilstå, at jeg ligesom hr. Aage Frandsen fra SF synes, det var et bemærkelsesværdigt spørgsmål fra hr. Poul Nødgaard, når man tager i betragtning, hvordan Fremskridtspartiet stemte, da vi havde debatten sidst. Jeg synes ikke, Fremskridtspartiet i den sammenhæng er i den rette position til at svinge den nihalede pisk over os andre.

[Anders Mølgaard]

Men jeg har også bemærket, at hr. Poul Nødgaard lagde megen vægt på i sin indledning – det var faktisk hele indgangsbønnen i hr. Poul Nødgaards indlæg – at påpege, at det var utrolig vigtigt, vi i denne sammenhæng respekterede det kommunale selvstyre. Jeg bemærkede, at ordføreren brugte udtrykket en række gange. Jeg vil sige, at hr. Poul Nødgaard bør være tilfreds med, at det netop er de overvejelser, der ligger bag Venstres stillingtagen i den sag.

Selv om jeg personlig erkender, at det skaber mange problematiske forhold, må vi alligevel sige, at det er vigtigt, at vi deponerer indflydelsen på en række lokale nærserviceområder hos det kommunale selvstyre. Og borgerne har jo hvert fjerde år mulighed for at give deres mening til kende over for de kommunalpolitikere, der måske imod befolkningens vilje har nedlagt en skole.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

For så vidt angår hr. Aage Frandsens oplysning vedrørende lovgivningen om skolenedlæggelser er det korrekt, og det har jeg også noteret mig, at Fremskridtspartiet i sin tid har stemt for det. Når jeg bragte sagen frem her, er det, fordi partiet Venstre – læg mærke til, hvad jeg sagde – hele tiden kører på, at de står for det dér med det nære samfund. Og det var dem, der gik i spidsen for at få lavet den lovgivning.

Jeg personlig har et mere køligt forhold til det. Jeg synes, det er blevet for let at nedlægge en skole. Det er et kæmpeindgreb i en lokal befolknings ve og vel, at man nedlægger en sådan skole, og det kan i realiteten ske med ganske få måneders varsel. Derfor synes jeg, det ville være en god idé, at statsministeren og hans udmærkede embedsmænd, når de skal til at se på disse spørgsmål, overvejede at stramme det lidt op, sådan at forstå, at det ikke fremover bliver slet så let at nedlægge en skole, så forældrene får en vis betænkningstid og kan få den fornødne debat med politikerne om, hvorvidt det nu er rigtigt at nedlægge den pågældende skole.

Hr. Aage Frandsen sagde, at der var nedlagt en del skoler igennem årene, fordi der var for få børn. Jamen hvad er for få børn? På friskoleområdet kører der mange skoler i Danmark

med 40, 50, 60 børn på et udmærket plan. Hvem siger, at en kommunal folkeskole ikke også kunne køre med 60-70 børn, hvis forældrene er klar til at lave de samlæsninger og andre ting, der skal til for at få en skole til at fungere med et lavt elevtal? Der er da ingen, der fortæller mig, at det ikke kunne lade sig gøre.

Endvidere vil jeg også gerne lige kvittere for hr. Henrik Dam Kristensen med hensyn til, at han følte, det var et positivt indlæg, jeg holdt.

Jamen livet forandrer sig hele tiden, ingenting står stille, og det gør det heller ikke for mig. Hvorfor skal man være så negativ, hvis man kan være positiv? Det kan jeg egentlig ikke se nogen grund til. Jeg synes da, det var dejligt at få sådan en bemærkning, og at den skulle komme fra socialdemokratisk side, synes jeg da er ekstra pragtfuldt.

Jeg vil gerne gøre den bemærkning til hr. Anders Mølgaard om det nære samfund og det kommunale selvstyre, at vi skal vide, hvad det er, vi taler om, når vi taler om kommunalt selvstyre. Jeg har sagt det et par gange, men nu skærer jeg det fuldstændig ud i pap, så ingen er i tvivl om, hvad det er:

Dette Folketing skal fastlægge nogle rammer for kommuners og amtskommuners styre, og når vi har gjort det, skal vi efter min opfattelse ikke blande os i noget som helst andet; så skal de selv få deres kommune til at fungere.

Jeg vil også sige, at det, der kan være godt i én kommune, behøver ikke at være godt i en anden, og derfor skal kommunerne frit kunne vælge af det bord, vi serverer for dem.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Formanden var vist lidt vel langmodig, men da jeg kunne høre, at det ikke var hele kommuneplanlægningen, der skulle laves om, mente jeg, det kunne gå an.

(Kort bemærkning).

Kirkegaard (KF):

I diskussionen om muligheden for at bevare de små skoler synes jeg egentlig, det er lidt trist, hvis debatten blot udvikler sig til en diskussion om, hvem der har gjort hvad for år tilbage og hvorfor.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at da der blev udvidet adgang til uden afstemning at nedlægge små skoler, skete det, samtidig med

[Kirkegaard]

at man fik mulighed for at indrette de små skolars ordning på en anden måde: der blev udvidet adgang til at læse klassetrin sammen osv. Det er netop den metode, vi skal bruge, når vi skal diskutere små skolars fremtid, nemlig muligheden for at organisere undervisningen på en anden måde, end man sædvanligvis gør.

Jeg er i hvert fald ikke i tvivl om, at der i årenes løb er blevet nedlagt små skoler, som kunne have været bevaret, hvis man havde haft regler herindefra, og hvis man havde haft vilje til lokalt at ordne tingene på en anden måde.

I den forbindelse vil jeg gerne henvise til et forslag i rapporten, som jeg synes er fantastisk spændende – et forslag, der går ud på, at hvis en kommunalbestyrelse anser en skole for så lille, at den bør lukkes, siger man til forældrene: Værsgo, I må overtage bygningerne kvit og frit, I må overtage det hele. I kan drive det som en friskole, og så får I et tilskud, der svarer til den gennemsnitlige elevudgift ved kommunens skolevæsen i øvrigt. Det synes jeg er et spændende, fremadrettet forslag, som jeg meget gerne ville være med til at diskutere den praktiske udformning af.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Når jeg tog det forbehold med hensyn til at tale smukt om de små landsbyskoler, at der var skoler, der måtte nedlægges, fordi der var færre børn og der var kommet nye skolelove, var det, fordi jeg ikke ville tages til indtægt for det synspunkt, at alle de skoler, der var for 40-50 år siden, skulle have været der i dag, for det er helt urealistisk.

Det, som er problemet i denne forbindelse, er, at man ikke kun kan diskutere skoler som steder, hvor der undervises, men at de også er en del af det, som var et kulturelt fællesskab. Og dér er problemet, at det kan godt være, at et flertal i en kommunalbestyrelse er enig om at nedlægge skolen i den anden ende af kommunen. Det er det sikkerhedsnet, som der var mulighed for at have tidligere, men som ikke er der længere. Jeg er helt enig med hr. Kirkegaard i, at det er meget vigtigt, at skolerne ikke absolut skal organisere sig, som man kan gøre i en byskole, og derfor var den del af lovgivningen, som kom i 1988, rigtig. Vi synes bare ikke, at det var nødvendigt at fjerne fleksibiliteten, der var den gode del.

Vi taler meget for de små skolars bevarelse, men vi har ingen forestilling om, at alle skoler, som var der engang, stadig væk kunne være der i dag. Det er langtfra tilfældet. Men en række af de skoler, som er nedlagt inden for de sidste 5-10 år, er alene nedlagt ud fra rene besparelæssynspunkter og ikke ud fra et skolepolitisk synspunkt.

Svend Aage Jensen (CD):

Landdistriktsudvalgets betænkning hedder med stort bogstav »Landdistrikterne« og med lille bogstav »ændrede vilkår«, men i virkeligheden er det jo netop de ændrede vilkår, som er kernen i hele problemet.

Landdistrikterne og lokalsamfundene har netop i meget højere grad end det øvrige samfund været påvirket af de ændrede vilkår og af stigende effektivitet og tempo. Vi har i de seneste 20 år konstateret en tilbagegang af de mange mindre virksomheder, som tidligere var kendetegnende for billedet af landsbyerne. Småhandlende og servicevirksomheder, som især eksisterede som følge af det omkringliggende landbrug, er nu i alt væsentligt forsvundet. De sidste rester af brugs og købmand lever en hensygnende tilværelse i umulig konkurrence med supermarkederne i den nærmeste købstad. Det har været og er udviklingen, som alle kan beklage, men som ingen vel kan hindre.

Uanset at der appelleres om at støtte lokalt for at bevare de lokale virksomheder, placerer lokalbefolkningen indkøbene dér, hvor varerne er billigst, og det er de dér, hvor der kan købes stort ind, for storindkøb giver store rabatter. Skal landsbyerne bevares i fremtiden som levende samfund og ikke kun fungere som sovebyer, kunne det måske være en idé at flytte nogle af servicefunktionerne derud. Udbygning af sådanne centre kunne udmærket foregå i landsbyer, hvor omkostningsniveauet alt andet lige er lavere end i købstæder. Ved bevidst placering af uddannelsescentre og andre offentlige servicefunktioner i landområderne vil der opstå øget behov for såvel handlende som private servicevirksomheder. Det er det modsatte af den nedlæggelse og centralisering, der er foregået i de seneste år, f.eks. hvad angår funktioner under politiet, postkontorer osv.

Regeringen har tilkendegivet, at der skal sættes store ressourcer på aktivering i samfundet, og hvis ressourcerne skal fordeles i forhold til

[Svend Aage Jensen]

behovet, må der selvfølgelig skulle benyttes betydelige midler i landdistrikterne.

Lad det være sagt straks: Jeg mener, at det er meget vigtigt, at der bliver gjort en indsats for at stoppe affolkningen og vækstnedgangen i landdistrikterne, men den indsats, der skal gøres, skal ikke blot flytte væksten fra byområderne, for så er vi samfundsøkonomisk lige vidt. De aktiviteter, der skal sættes i gang eller fremmes i landdistrikterne, skal udnytte de faciliteter og de fordele, der netop er i landdistrikterne, så der ud fra en samlet samfundsøkonomisk vurdering sker en vækstfremgang. Ved at favorisere virksomheder, blot fordi de ligger i landområder, vil vi kun opnå et bureaukratisk system, der på bekostning af væksten i byerne støtter etableringen af en række svage virksomheder, som må bukke under i det øjeblik, favoriseringen eller støtten ophører.

I Indenrigsministeriets betænkning peges der da også på flere områder på, at netop landdistrikternes karakteristika kan udnyttes. Der peges bl.a. på muligheden af at sprede turismen ved at udnytte de landbrugsbygninger, som er blevet overflødiggjort ved ændringer i landbrugets struktur, til indretning af ferieejligheder. I betænkningen peges der på, at ændringerne i brugen af landbrugets bygninger kræver visse lovgivningsmæssige tilpasninger, og det kunne i givet fald nok lade sig gøre, men ændringen kræver også en væsentlig økonomisk bistand til det i forvejen gældstyngede landbrug. Vi må derfor se på, om det er muligt at anvende nogle af byfornyelsesmidlerne, eller om der over EF's midler til udviklingsområderne, de såkaldte § 5 b-områder, kan findes ressourcer til dette formål.

Udnyttelsen af landbrugets bygninger til turistformål vil selvfølgelig have en umiddelbar, positiv virkning for de berørte landejendommers økonomi, men også i den almindelige samfundsinteresse må det være rigtigt at sprede turismen, så det ikke længere kun er de gængse ferieområder, typisk kyst- og klitområderne, der bliver overbefolket og nedslidt i ferieperioderne. Men i overensstemmelse med det stigende ønske om aktiv ferie og rekreative oplevelser vil turismen kunne blive spredt til gavn for de små lokalsamfund, som da også kan få glæde af turistindustrien.

De initiativer, der skal støttes i landdistrikterne, skal naturligvis ikke vende op og ned på

lokalsamfundet ved f.eks. at omdanne alle landområder til forlystelsesparker. Vi må vel i første omgang støtte de strukturer og aktiviteter, som allerede findes, og støtte udviklingen af nye anvendelser for landdistrikternes traditionelle produkter, og her tænkes naturligvis først og fremmest på landbruget.

Betænkningen peger på de potentialer, der ligger i udnyttelsen af biobrændsler i energiforsyningen. Med de faldende priser og afsætningsvanskeligheder på landbrugsprodukter sammenholdt med kravet om braklægning af produktionsarealer er det nødvendigt at finde nye nicher for landbruget.

Som det også fremgår af betænkningen, kan den danske biomasse kun være et supplement til den samlede energiforsyning, men både af hensyn til landdistrikterne og af samfundsøkonomiske hensyn må det være en rigtig løsning, når det uden at betyde en fordyrelse af energien kan give mere beskæftigelse i landdistrikterne. Udvikling af bedre metoder til udnyttelsen af biobrændsel kan samtidig skabe basis for en knowhow, som også vil kunne udnyttes uden for Danmarks grænser.

Betænkningen indeholder mange gode forslag til initiativer, som jeg ikke nærmere skal kommentere, men jeg skal dog her til slut hæfte mig ved udvalgets forslag om, at kommuner og amtskommuner skal kunne fastsætte grundskyldpromillen til nul, således som også Fremskridtpartiets ordfører sagde.

For CD har det længe været uforståeligt, at landbruget skulle have en særskat på sin væsentligste produktionsfaktor, nemlig produktionsjorden, som er en forudsætning for landbrugets indtjening. Vi kan derfor helt tilslutte os udvalgets forslag på dette punkt.

CD er åben for en diskussion af de forslag, betænkningen fremkommer med, og håber meget, at der som udløber af betænkningen og denne debat må blive taget initiativer, som styrker landdistrikternes eksistens og udvikling.

Vibeke Grønbæk (RV):

Det var på opfordring fra landboorganisationerne og Landsforeningen af Landsbysamfund, at det udvalg, der fremkom med den betænkning, som diskuteres her i dag, blev nedsat. Det var et godt initiativ, som blev taget for to år siden, og det har været med stor interesse,

[Vibeke Grønbæk]

at Det Radikale Venstre har læst betænkningen.

Betænkningen bærer selvfølgelig præg af det kommissorium, udvalget fik af den forrige regering. Her tænker jeg specielt på, at forslagene i de fleste tilfælde er udgiftsneutrale. Det er på sin vis o.k., men det sætter naturligvis sine begrænsninger i visionerne for udviklingen. Man kunne godt lave det tankeeksperiment, at man kunne komme med alle – og her mener jeg alle – ideer og visioner uden at tænke økonomisk og så se, hvordan en sådan betænkning ville komme til at se ud. Og vi har jo fået flere bidrag i dag.

Udvalget er kommet med 27 forslag og anbefalinger, som jeg gerne vil knytte nogle bemærkninger til.

Jeg tror, at alle er enige i, at landbruget ikke længere er det bærende element i landdistrikterne. Det er en del, og det er en vigtig del, men det har slet ikke den rolle, som det havde for år tilbage, og vil heller ikke have det i fremtiden.

Det Radikale Venstre ønsker ikke, at landsbyerne sygner hen og bliver såkaldte frilandsmuseer. Vi mener tværtimod, at der er en rig kulturarv og en landbrugstradition, der skal styrkes. Vi skal have en landbrugslov, der udformes, så flest muligt bæredygtige landbrug og deltidslandbrug får lov til at overleve. Her tænker jeg på mulige nicheproduktioner og en styrkelse af det økologiske landbrug, og her tænker jeg også i beskæftigelsesøjemed.

Den kommunale service er et vigtigt element i udviklingen i landdistrikterne, og det er ikke landsbyromantik, når vi går imod skolenedlæggelser i landdistrikterne. Det er ud fra en fast overbevisning om, at det har en langt bedre mening at bevare dem. Vi mener, at skolerne bl.a. er med til at styrke lokalsamfundene, og at man mange steder har fået gode og livsberkæftende kulturcentre til at puste liv i et ellers hensygnende samfund.

Det er vigtigt at bevare fritids- og kulturlivet i landsbysamfundene. Det er grundlaget for det fællesskab og den samhørighed, der kendetegner landsbykulturen.

En anden vigtig faktor er hele infrastrukturen i landdistrikterne. Det er helt afgørende, at når der ikke længere er mulighed for transport fra og til landdistrikterne, har man også udelukket en stor gruppe fra at blive boende eller bosætte sig dér. Det vil afspejle sig i regeringens

investeringer på hele transportområdet, i, at man bl.a. bevarer privatbanerne, og i, at der stadig gives tilskud til forsøgsordninger med bl.a. telebusser i tyndt befolkede områder.

En ting er sikker, og det er, at man i fremtiden må se nærmere på planlovgivningen. Den skal være mere fleksibel og liberal. Selvfølgelig skal der ikke være frit slag for alt, men man kunne bl.a. se på by- og landzonelovgivningen, som også er blevet nævnt før her i dag.

Der må åbnes op for, at der kan bygges flere boliger – her tænker jeg specielt på ældre- og ungdomsboligområdet – og for, at de, der vil lave landboturisme, også får mulighed for at ombygge deres gårde til gode, attraktive fritidsmål. Turisterhvervet udvikler sig til at blive Danmarks største erhverv. Det ved vi alle sammen.

Det er helt forkert, at forbedring af boliger hovedsagelig forekommer i byerne. Det kan konstateres derved, at man bare kalder det byfornyelse. Det Radikale Venstre vil gerne se på byfornyelsesmidlerne og på, at man f.eks. laver en kvoteordning, hvor man giver landzonerne en tilsvarende kvote til boligforbedring.

Der skal også være ordentlige vilkår for at sælge og købe ejendomme, og det er helt urimeligt, at kreditforeningerne nu sætter landbefolkningen tilbage til før landboreformernes gennemførelse. Det er mange år siden, når vi tænker os om. Desuden mener vi, at amterne må opgive den centralisering, de har opbygget ved at planlægge al detailhandel. Det har været uhyggeligt at være vidne til de megacentre, som amterne har godkendt ved, at de har bestemt et vist antal kvadratmeter til fødevarer og et vist antal kvadratmeter til andre ting.

Dette har været med til at knuse alle de små næringsdrivende, der har været tilbage i landsbyerne. Selvfølgelig bærer befolkningen også et ansvar, og selvfølgelig skal de støtte den lille købmand og brugs, men amterne har haft et stort ansvar.

Jeg vil gerne afslutningsvis sige, at Det Radikale Venstre finder, at der er mange menneskelige værdier forbundet med at støtte og styrke landsbyerne og landdistrikterne, og her tænker jeg på, hvordan vores samfund er inde i en kæmpeforandring. Vi ser, hvorledes bysamfundene udvikler sig, og ser også, hvilke følgevirkninger det giver med stor bykoncentration, øgede sociale problemer, ungdomsproblemer

[Vibeke Grønbæk]

osv., fænomener, som ikke kendetegner de små samfund.

Det Radikale Venstre vil gerne bede Folketingets partier om at overveje, om det fremtidige samarbejde, der skal være imellem landdistrikterne, kan foregå lidt mere åbent og ikke i så lukket en kredse, som vi har set det hidtil. Vi får ikke landsbyerne tilbage, som de var, og som vi kendte dem – jeg voksede selv op i én – men vi kan og vi skal støtte initiativer til at styrke de områder, og derfor bakker Det Radikale Venstre også op om det dagsordensforslag, der foreligger om en handlingsplan.

Lysholm Christensen (KRF):

Landdistrikterne har i de senere år været inde i en voldsom omstrukturering. Omstruktureringen er så gennemgribende, at jeg tror, den vil indskrive sig i Danmarkshistorien og måske indskrive sig lige så markant som visse andre perioder i Danmarkshistorien.

Vi har en periode, hvor bøndergårdene blev udflyttet fra landsbyerne, så de kom til at ligge mere centralt på deres jordtilliggende. Denne udstykningsperiode står markant i historien.

Vi har en anden periode, hvor man udstykkede større landbrug til små husmandsbrug. Det var også en markant periode, som satte sit tydelige præg på landdistrikterne.

Så har vi hele perioden med andelsbevægelsen, som resulterede i opbygningen af mejerier og slagterier og etablering af brugsforeninger og skoler.

Sådanne markante perioder har vi haft tidligere, men nu går det altså den modsatte vej, og jeg tror også, denne periode vil indskrive sig i historien. Når den skal skrives, vil man formentlig skrive, at perioden fra 1980 til år 2000 var perioden, hvor landsbyerne lukkede eller landsbyerne døde.

Men vi kommer ikke langt med nostalgi. Det hjælper ikke meget at drømme sig tilbage til disse tider, som for de fleste af os står som en positiv periode i et lidt romantisk skær.

Lad os først se lidt på årsagen til, at det er gået, som det er. Noget af det skyldes bevidst politik dels fra lokalpolitisk hold, dels landspolitisk, men der er også en række årsager, som ikke uden videre kan placeres, noget, der er sket på grund af det, vi ubestemt kalder for udviklingen. Lad mig nævne et par af de områder, som helt tydeligt har været med til at befordre udviklingen.

Man kan ikke længere brødføde en familie på 24 tdr. land, som var rammen om min opvækst i sin tid. Det lader sig ikke gøre ved traditionelt landbrug i hvert fald. Det var et solidt livsgrundlag på det tidspunkt, og der var endda arbejde og føde også til en karl og en pige i huset. Det lader sig ikke gøre mere.

Og skolen, ja, der er ikke så mange børn længere på landet. Lad os tage et lille historisk tilbageblik. I 1920'rne vrimlede det med børn på landet, og de kunne gå til skole i træsko. Senere, i slutningen af 1930'rne, da vi fik en skolereform og lavede centralskoler, da kom skolen på cykelafstand. Nu er den kommet på skolebusafstand for at kunne samle tilstrækkeligt med børn til en skole, som giver et rimeligt pædagogisk grundlag for skolen. Der er også nogle trafikikkerhedshensyn at tage, når det gælder børns færden på vejene.

Og forsamlingshuset. Hvem kan huske, hvornår den rejsende biograf sidst var på besøg i forsamlingshuset? De unge vil ikke længere gøre gymnastik i en lille gymnastiksal i forsamlingshuset. De søger hen til sportshallen, hvor der er et socialt fællesskab foruden sportsaktiviteten, og hvor der også er et cafeteria, og hvad der ellers hører til.

Og butikken. Jeg tror, man må erkende, at en række borgere i landdistrikterne ikke har haft vilje til at holde liv i den lokale butik. Man har foretaget sine indkøb i byen, når man alligevel var derinde for at udføre sit lønarbejde.

Det var realiteterne, jeg her beskrev. Det er ikke, fordi jeg dermed siger, at der ikke skal gøres noget ved det, men vi er nødt til at gøre os klart, at forholdene har ændret sig. Der er tilsyneladende her i dag enighed om, at der skal gøres noget, og derfor kan jeg også straks tilkendegive Kristeligt Folkepartis støtte til den dagsorden, som er foreslået. Der er vilje til at få noget gjort. Vi må have pålagt regeringen at komme med et initiativ, og hvad er det så, der kan gøres?

Jeg tror, vi skal have fat i landbrugsloven. Jeg synes, det er lidt skræmmende, når vi allerede i dag kan konstatere, at 10 pct. af flæsket produceres på 220 landbrug. 220 landbrug producerer 10 pct. af det flæsk, der bliver produceret i Danmark. Det vil sige, at hvis det fortsætter, har vi om få år kun 1 eller 2 svinebedrifter i hver kommune. Det er ikke en udvikling, jeg synes er særlig ønskværdig, og derfor

[Lysholm Christensen]

mener jeg, vi bør lave om på landbrugsloven, således at der kommer en overgrænse på besætningsstørrelserne.

Jeg ved godt, mange synes, det er noget forfærdeligt noget at skulle til at begrænse på det punkt, men jeg tror, det bliver nødvendigt også af hensyn til transportproblemer med gylle på vejene – miljøproblemer – og også fordi det må være ønskeligt at have produktionen spredt på flere bedrifter. Jeg mener også, der kan være rentabilitet i det, selv om brugene ikke er så store som her nævnt. Ikke fordi jeg vil tilbage til de helt små brug, men der er også en mellemting.

Turisme. Jeg tror, der er nogle muligheder i turisme på nedlagte landbrugsejendomme. Der kan laves noget aktiv ferie dér på forskellig måde, hvis der er nogle initiativrige mennesker, som har lyst til at gå i gang med det, og vi kan formentlig også rent lovgivningsmæssigt stimulere til, at sådan noget bliver muligt i større omfang.

Der har også i dag været nævnt spørgsmålet om produktion i landbrugsejendomme, små virksomheder med nogle få ansatte, som kan udnytte de bygninger, som ikke bliver brugt i landbrugsproduktionen.

Så vil jeg nævne spørgsmålet om långivning i landdistrikterne. Jeg synes, det er meget beklageligt, at vore kreditforeninger er begyndt at drive regionalpolitik, havde jeg nær sagt. Hvorfor skal der stilles større krav til låntagerne i landdistrikterne end andre steder? Det fører til social forarmelse, tror jeg. Mange huse og nedlagte landbrugsejendomme vil tiltrække folk med sociale problemer – måske fra byerne – og dermed ændrer landdistrikterne også karakter på den måde, at det bliver andre folk, der kommer til at bo der, mennesker, som ikke er i stand til at klare sig selv, men er afhængige af det offentlige bistand. Derfor er det vigtigt, at man fortsat kan låne til sin bolig på landet, således at mobiliteten stadig væk er til stede på det område.

I den forbindelse kan jeg nævne et andet lille specielt problem. Der er de senere år etableret nogle efterskoler rundt omkring i landdistrikter, og det synes jeg er vældig fint. Det giver liv i området. Der kommer en række nye arbejdspladser, og der kommer handel, og hvad der følger med af transport. Det er ganske udmærket, men så kommer kreditforenin-

gen og siger: Hvad er alternativ anvendelse af disse bygninger, hvis det ikke kan drives videre som skole? Så kan man ikke lige komme i tanker om noget, og så lukker man for lånekassen. Denne skole har så ikke mulighed for at vokse, at udvide, at bygge, blot fordi den ligger i et landdistrikt. Det er ikke rimeligt.

Butikkerne. Det er ubegribeligt, at man fortsat giver tilladelse til opbygning af store indkøbscentre. Der er ikke behov for ekstra butikksareal i vort land. Det eneste, der sker, er, at man flytter handelen fra mindre butikker til de store centre, og det er ikke kun et problem for landdistrikterne. Det er sandelig også ved at blive et problem for vore købstæder. Man flytter handelen fra gågaden ud af byen. Man skal i sin bil for at komme ud at handle efterhånden, og det er ikke rimeligt. Jeg skal ikke gå meget ind på det, men kan vi tillægge de små butikker på landet nogle funktioner, således at de kan overleve, så bør vi gøre det.

Jeg skal lige til sidst nævne en ting, som jeg ikke har hørt andre nævne. Det er den kommunale valglov. Der er optræk til, at en række kommuner af sparehensyn nedsætter antallet af kommunalbestyrelsesmedlemmer. Det kan de gøre efter den kommunale valglov, men det bevirker, at det bliver vanskeligere for de små lokalsamfund at få valgt deres repræsentanter til kommunalbestyrelsen. Der er ganske enkelt ikke folk nok til at vinde et mandat derude. Det er yderst uheldigt. Jeg mener, at undergrænsen for antallet af medlemmer i kommunalbestyrelsen bør hæves.

Min tid er ved at være udløbet, så jeg skal blot sige, at vel beror det på initiativer herfra, om vi får liv i landdistrikterne, men det beror også på, om der er initiativrige mennesker derude i områderne, som selv tager fat og gør noget ved det, og det er der heldigvis mange eksempler på. Jeg synes, vi skal prøve at stimulere til, at der fortsat kan være nogle, der har mod på at skabe liv i landdistrikterne.

Erling Christensen (S):

Den gode vilje ser Vorherre på. Det har vi tit oplevet ude i lokalsamfundene. Men vi skal også lægge mærke til de forventninger, som man har ude i lokalområdet efter sådan en lang debat her i Folketinget, lægge mærke til, at det er med til at skabe forventningerne ude i lokalområderne hos os, der stadig bor der, og

[Erling Christensen]

som har rod der. Ja, det skaber jo også forventninger i mange kommunalbestyrelser rundt om i vores land, når man har sådan en debat i Folketinget.

Når nu Venstre i formiddags snakkede om, at industriens husmænd skulle gives plads i landområdet, så må jeg spørge mig selv, om det er nødvendigt for Venstre af den grund at skubbe landbrugets husmænd væk fra landområderne. For mig ser det i hvert fald sådan ud. Landbrugsloven fra 1989, som særlig Venstre var bannerfører for, har jo ført til en i nyere tid uset strukturændring for dansk landbrug. På Fyn nedlægges én landbrugsejendom om dagen. Ænder vi ikke den lov – og det er måske ikke engang nok, eller det er måske for sent – så må vi se frem til, at yderligere 6.000 arbejdspladser forsvinder i primærlandbruget i de nærmeste år.

Når Venstre taler om vækst og beskæftigelse i landområderne, må jeg set ud fra de politiske beslutninger, Venstre har været med til og har taget her i Folketinget, tale om hykleri af høj karat. Man lader falde, hvad ikke kan stå. Lokalt i kommunalbestyrelserne har jeg oplevet – og vi oplever det gang på gang – Venstres uvilje og modstand imod lokale ildsjæle, imod engagerede menneskers initiativer.

Ud fra dagsordensteksten kan jeg se, at Venstre nu – nu – gerne vil være med til at stimulere udviklingen i landområderne. Det forstår jeg også som økonomisk støtte til mennesker i landområderne. Det er jeg glad for. Det vil vi vide at bruge i den politiske samtale også lokalt, således at der bliver overensstemmelse mellem Venstres gode vilje her i Folketinget og så den Venstreholdning, vi møder derude.

Holger Graversen (S):

Lad også mig føje et par bemærkninger til de gode intentioner, der nu foreligger fra så at sige alle sider af salen om at gøre noget mere og bedre for de små samfund.

Jeg synes, det er fint, at initiativet oven i købet er taget af Venstre og De Konservative, som, må jeg sige, har gjort det lidt svært netop for de små samfund igennem over 10 år. Det er jo ikke bare landbrugspolitikken osv. – der er også andre ting, man har talt om her – der har betydning for, om folk finder det attraktivt at bo i en landsby eller ej. Vi vedtager jo også politik på en masse andre områder, som be-

vidst eller ubevidst kommer til at berøre folk i de små samfund, altså ude i landsbyerne.

Dér vil jeg godt ud fra en positiv vinkel – for vi skal jo gerne være enige nu om at gøre det bedre – gøre opmærksom på ting, som ikke har gjort det nemmere, men tværtimod sværere i de sidste 10 år. Jeg tænker primært på den stramme økonomiske politik, på den inddragelse af masser af bloktilskud for milliarder af kroner både over for amter og kommuner, som har tvunget de enkelte kommunalbestyrelser til at skære, hvor man kunne skære. Det er tit blevet på små skoler og for amternes vedkommende på små sygehuse. Det er klart, at der også er en sammenhæng dér.

Jeg vil nævne nogle ganske præcise, korte ting. Man vedtog f.eks. i den tidligere regering, at man ville fjerne den gratis transport for unge mennesker, der søgte handelsskole og efg eller andre skoleformer, gymnasier, i de lidt større byer, naturligvis med det resultat, at nogle af de unge mennesker fandt det nemmere at bosætte sig i de større byer, hvor institutionerne ligger. Man fjernede egnsudviklingsloven, som har haft betydning. Man skar ned på AF med det resultat, at netop nogle af de små AF-kontorer i småbyerne blev lukket.

Jeg tænker f.eks. også på forslaget om at indskrænke vagtapotekerne, som også ramte i de små lokalsamfund. Jeg tænker på masser af forslag om at skære ned på DSB-området; når man kræver, at der skal ske beskæringer dér, vil det også ramme de tyndt befolkede områder, det siger sig selv. Jeg tænker på lukkeloven, som for mig at se også vil ramme de små samfund. Jeg tænker også på det forslag, der var fremme om frit servicevalg. Det er heldigvis blevet afvist, men som jeg ser det, ville også det få barsk indflydelse netop på de små samfund.

Jeg synes, det var rart, hvis vi nu kunne starte på en frisk og anlægge en positiv vinkel, se på de skader, der er sket, og gøre det noget bedre fremover.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Det, der bringer mig herop, er hr. Holger Graversens udtalelse om bloktilskuddene til kommunerne. Jeg synes ikke, udtalelsen fra hr. Holger Graversen skal have lov bare at hænge i luften, når vi går herfra i dag.

[Poul Nødgaard]

Hvis vi skulle gå ind i en debat om det, kunne vi diskutere i timevis, for vi har forskellig opfattelse af de ting. Kommunerne og amtskommunerne får de bloktilskud, der er aftalt med dem, og de kan frit anvende dem til at lægge deres årlige budget på.

Hvis kommunerne skulle være så dårligt stillede, som hr. Holger Graversen giver udtryk for, er det jo nok noget, der mere eller mindre er selvforskyldt. Vi må erkende, at mange kommuner lever, som var det endnu de glade 1960'ere og 1970'ere. Hvem ved bedre end hr. Holger Graversen, der også har siddet i en kommunalbestyrelse – ligesom jeg selv gør nu – at i årene fra 1970 og til langt op i 1980'erne skete der det, at danske kommuner og amtskommuner hvert eneste år fik store efterbetalinger, fordi de havde ansat deres skattegrundlag for lavt.

Nu sker der det stik modsatte, fordi folks indtægter er stagnerende eller i hvert fald kun stiger meget svagt. Det må landets kommunalbestyrelser se i øjnene og indrette deres dagligdag efter. Men der er stadig væk masser af muligheder for at lave masser af gode aktiviteter i kommunerne, også med de nuværende bloktilskud. Jeg er selv kommunalpolitiker, så jeg ved, hvad jeg taler om, og i hvert fald i vores kommune går det strygende.

(Kort bemærkning).

Kirkegaard (KF):

Debatten i dag har indimellem været skæmmet af, at nogle forfaldt til en primitiv polemik om, hvad der var sket for år tilbage. Vi havde for et øjeblik siden en diskussion om, hvem der havde stemt for bestemte skolelove osv., og jeg synes, at hr. Holger Graversen desværre faldt i den samme grøft.

Hr. Holger Graversen påpegede en række ulykker, som han mente der var sket igennem de sidste 10 år ved de økonomiske stramminger. Jeg tror, hr. Holger Graversen nævnte, at der var inddraget milliarder af kroner i bloktilskuddene til kommunerne. Jeg vil gerne her og nu have afklaret, om det, hr. Holger Graversen siger, er ærligt ment, eller det bare er hykleri. Vil Socialdemokratiet og vil regeringen ved de kommende finanslovsforslag tilbageføre alle disse milliarder til kommunerne, eller er det bare tom snak?

(Kort bemærkning).

Holger Graversen (S):

Til det sidste spørgsmål: Det har Holger Graversen naturligvis ingen planer om.

Men vi ved jo, at det ikke er så let sådan år efter år at tage en bid, og det er præcis, hvad der er sket. Jeg prøvede at anlægge en positiv vinkel; jeg har ikke tænkt mig at rippe op i, hvad der er sket. Jeg anlagde en positiv vinkel og forsøgte at gøre opmærksom på, at det, vi laver på en masse andre områder, kan få uhenigtsmæssige virkninger for de små landsbysamfund. Det var faktisk det, jeg prøvede at gøre opmærksom på.

Med hensyn til de aftaler, man har haft mellem kommunerne og regeringerne gennem årene, ved jeg godt, at man har henvist til – i hvert fald i de seneste år – at det var *aftaler*, men vi ved også – og det ved hr. Nødgaard også godt – at de aftaler var indgået sådan under et vist pres: Hvis I ikke går med til dét, kan I få noget, der er værre. Men jeg synes, vi skal lade det ligge, for det tjener ikke noget formål, slet ikke på dette tidspunkt, at rippe op i de ting.

(Kort bemærkning).

Kirkegaard (KF):

Med andre ord: Hr. Holger Graversens indlæg fra før var hykleri fra ende til anden.

(Kort bemærkning).

Anders Mølgaard (V):

Det glædede mig at få et par næstekærlige meldinger fra nogle socialdemokratiske privatister. Jeg vil starte med at sige, at jeg er utrolig glad for, at hr. Erling Christensen er meget glad – jeg tror, at det var hovedbudskabet. Hr. Erling Christensen var glad over, at vi i Venstre mente noget fornuftigt, og jeg vil sige til hr. Erling Christensen: Jeg vil varmt opfordre dig til at udbrede Venstres synspunkter. Jeg forstod dit indlæg sådan, at du rundt om i landet vil fortælle om Venstres synspunkter, og jeg vil sige: Velkommen i rækkerne! Vi har fået 1.500-2.000 nye medlemmer i Venstre i de sidste uger, og du er også yderst velkommen i vores rækker.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg bliver nødt til at sige, at det jo ifølge for-

[Tredje næstformand]

retningsordenen ikke er tilladt at tiltale medlemmerne direkte.

Anders Mølgaard (V):

Undskyld, formand!

Dernæst en kommentar til hr. Holger Graversen. Jeg vil sige som den konservative ordfører, at det er tankevækkende, men samtidig lidt deprimerende, at Socialdemokratiet talrige gange i dag har forsøgt at afspore debatten ved at lave syndekataloger. Vi har ikke forsøgt fra de borgerlige side at lave et tilsvarende syndekatalog over Socialdemokratiets indsats. Det tjener ikke noget formål.

Befolkningen i landsbyer og landdistrikter er interesseret i visioner for fremtiden og ikke i, at vi står og tæsker løs på hinanden om, hvad vi gjorde i 1963 eller i 1977 eller ved bloktilskudsforhandlingerne i 1985. Det er udsigtsløst, og jeg vil opfordre til, at også Socialdemokratiet får energi til at præsentere visioner, sådan som vi andre har forsøgt i dag.

(Kort bemærkning).

Risgaard Knudsen (S):

Jeg forstår, at Venstres ordfører nu var meget optaget af at få knæsat, at man skal se helt bort fra, hvad der er sket de sidste 10 år. Jeg forstår også, at det for en Venstremand er meget ubehageligt at blive konfronteret med 10 års misrøgt af landdistrikterne her i landet. Så er det sagt.

Men det var nu ikke derfor, jeg tog ordet. Når jeg bad om at få ordet, var det på grund af den dialog, der var ved at opstå på baggrund af hr. Holger Graversens indlæg. Det, jeg nu siger, er ikke møntet på hr. Kirkegaard, ej heller på noget andet konservativt medlem af dette Ting. Det er en bemærkning, der alene er møntet på tilstedeværende Venstrefolk og de af Venstres medlemmer af Tinget, der ikke er til stede: Det er jo ikke gratis for et parlament at rydde op efter 10 års borgerligt styre, hvor der i høj grad har været tale om misrøgt.

(Kort bemærkning).

Holger Graversen (S):

Undskyld, at jeg kommer til at forlænge debatten, men jeg synes dog, at ordet hykleri, som hr. Kirkegaard brugte i forbindelse med mit indlæg, er lidt for groft, må jeg sige.

Men jeg havde måske tænkt mig, inden jeg gik herop, at bruge ordet hykleri. Hvad betyder hykleri? Det betyder at sige ét og gøre noget andet. Jeg prøvede at gøre opmærksom på, at en række af de ting, som man har gjort – bevidst eller ubevidst, som jeg sagde – har været til skade for de små samfund, de unge mennesker osv. Det er hykleri – var det ikke lige så godt, hvis vi ikke brugte det ord? – at Venstre og De Konservative nu ligesom gør sig til af at varetage de små samfunds bevarelse osv., når man netop har gjort det, som man har gjort.

Jeg vil godt sige til Venstres ordfører i samme åndedrag: Tag det positivt! Jeg synes, vi skal have visioner, men jeg vil advare imod, at man gentager nogle af de ting, man har gjort, som ikke var gode for de små samfund. Derfor skal man altså have i bagehovedet, hvad man har gjort af negative ting, hvis vi skal finde nogle visioner, der virkelig hjælper.

Det var positivt ment. Jeg håber ikke, at jeg er årsag til en yderligere forlængelse af debatten her. Vi skulle gerne ende på noget positivt.

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

Indledningsvis vil jeg godt gøre hr. Risgaard Knudsens bemærkninger til mine, og så vil jeg sige til Venstres ordfører, at i stedet for al den tomgangssnak om næstekærlige meldinger havde det været lige så let for Venstres ordfører at fortælle, om han tilslutter sig det, der står i dagsordensteksten, som jeg fortolkede den.

Vil man nu være med til at give økonomisk støtte til de ildsjæle og de engagerede mennesker, der er ude i samfundet, i stedet for at det modsatte er tilfældet, sådan som vi gang på gang har oplevet det med Venstres medlemmer i kommunalbestyrelserne? Jeg synes, at Venstres ordfører skulle fortælle Folketinget, at det vil Venstre nu meddele sine lokale medlemmer af kommunalbestyrelser og byråd. Så har vi dog opnået bare lidt positivt med denne dags debat.

(Kort bemærkning).

Kirkegaard (KF):

Hr. Risgaard Knudsen fremførte den fuldstændig korrekte betragtning, at det ikke er gratis at rydde op, når et land er kommet ud i et politisk uføre. Det er jeg fuldstændig enig i.

[Kirkegaard]

Det har været en forbiøret svær opgave i perioden fra 1982 til i dag. Hr. Risgaard Knudsen skal være lykkelig over, at situationen nu er helt anderledes, og at der ikke er noget, der skal ryddes op, efter at den nye regering har overtaget et samfund, hvor økonomien er i topform.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Jeg vil godt rose hr. Holger Graversen for, at han mere eller mindre trak sine udtalelser om bloktilskuddene tilbage. Jeg tager det som udtryk for, at regeringen ikke har planer om, at bloktilskuddene for 1994 får lov til at stige, når nu de skal forhandles med kommunerne og amterne. Jeg synes, det var et positivt signal, og jeg synes, det var stort gjort af hr. Holger Graversen, at han faktisk trak sine udtalelser tilbage her fra Folketingets talerstol.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Jeg havde sådan set tænkt mig at holde et indlæg om, hvordan man i de svage områder har mærket det, der er foregået via de forskellige indgreb, som har været gennemført igennem 10 år; men det vil jeg nu afholde mig fra, fordi jeg tidligere i dag sagde til hr. Anders Mølgaard, da han talte om alt det, som man nu ville, at det jo var et udtryk for, at vi stod over for – og det måtte jo så være erkendt – at indgrebene var en fiasko.

Jeg må sige, at når der er kolleger, der har taget ordet og prøvet på at fortælle, hvordan virkeligheden ser ud f.eks. i Nordjylland, på Bornholm, på Lolland-Falster, i Thy og på Mors, ja, så troede jeg faktisk, at vi var nået frem til den erkendelse, at det ikke ser godt ud. Det står også i den rapport, som vi har fået. Derfor er der brug for, at vi virkelig bruger kræfterne i fællesskab; det er det, befolkningen forventer i denne situation.

Men vi kan ikke fraskrive os, at det, der er foregået gennem de seneste 10 år, altså virkelig har været mærkbart.

(Kort bemærkning).

Anders Mølgaard (V):

Et kort svar til hr. Erling Christensen, der spørger, om Venstre vil leve op til dagsorde-

nens ordlyd: Det burde jo være hr. Erling Christensen bekendt, at vi har været med til at formulere teksten, og vi har i Venstre tradition for at overholde de dagsordener, som vi stemmer for.

Og så vil jeg sige, at hvis hr. Erling Christensen havde lyttet til Venstres ordførertale, så ville han have hørt, at vi fremkom med 12 konkrete punkter, og et af dem var 25 mio. kr. til en forsøgspulje til lokalsamfundsprojekter, som vi ville tage fra bloktilskudsrammen. Vi vedstår selvfølgelig, at vi mener noget med de 12 punkter, og hr. Erling Christensen er meget velkommen til at prædike Venstres 12-punktsprogram på alle sine møder rundt omkring, hvor han kommer i landet.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Hr. Risgaard Knudsen en kort bemærkning, og så agter formanden at stramme lidt op.

(Kort bemærkning).

Risgaard Knudsen (S):

I anledning af hr. Kirkegaards sidste bemærkning har jeg lige den bemærkning, at det, jeg talte om, var de sidste 10 års borgerlig misrøgt af landdistrikterne – det skal præciseres meget stærkt – og det var jo særligt Venstre, jeg hægtede ansvaret på.

Nu er hr. Kirkegaard ikke Venstremand – i hvert fald ikke mig bekendt – og derfor undrer det mig ikke så lidt, at det var hr. Kirkegaard, der svarede. Jeg hæftede mig ved, at Venstres ordfører ikke kommenterede den del af mit indlæg. Det siger et og andet om, vil jeg gerne sige til hr. Kirkegaard, at jeg ramte i plet.

(Kort bemærkning).

Grove (KF):

Jeg kan godt forstå, at hr. Ole Vagn Christensen og hr. Risgaard Knudsen vasker deres hænder. Vi er jo alle sammen klar over, at blandt de store problemer, vi står over for, er de problemer, som landbruget har i øjeblikket.

Men det er jo egentlig ikke noget nyt. Så langt tilbage som før vi overtog regeringsmagten i 1982, stod landbruget i store problemer, og alligevel pålagde Socialdemokratiet landbruget en ekstra skat på 7 pct. i 1979. De økonomiske problemer, som skyldes den store belåning på landbrugsejendommene, går tilbage

[Grove]

til den gamle socialdemokratiske regerings tid, fordi man førte en tilskudspolitik.

Vi har i 10 år prøvet at rette op på det, men nu kan jeg høre, at det eneste nye, Socialdemokratiet har at komme med, er, at man skal fortsætte med en tilskudspolitik. Det løser ikke problemerne. Det er restriktionerne, vi skal have væk. Man skal lægge ansvaret ud til de enkelte områder, og vi skal herfra igennem lovgivning sørge for, at de får mulighed for at udvikle sig.

Det er løsningen og ikke tilskudspolitik, som vi har oplevet fra Socialdemokratiets side, før det havde regeringsmagten, og imens det havde regeringsmagten, og som det nu lægger op til igen. Resultatet deraf er, at vi har måttet bruge 10 år til at rette op på økonomien. Nu er vi begyndt at få en god økonomi i Danmark, og nu skal vi altså også have rettet op på økonomien ude omkring.

Men det gør man nok ikke sådan, som Socialdemokratiet lægger op til, ved at hele den økonomiske udvikling igennem en udligning føres tilbage til København, der har været en socialdemokratisk kommune igennem samtlige borgerlige år. Hvor er det, vi har de store problemer? Det er dér, hvor Socialdemokratiet har ansvaret.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Da det tilsyneladende ikke var nok, at formanden sagde, at der ville blive strammet op, vil jeg nu sige, at der kun er tre korte bemærkninger tilbage i denne omgang. Først hr. Ole Vagn Christensen.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Jeg synes, det var et meget interessant indlæg, hr. Grove fremkom med, om at vaske hænder. Jeg har overhovedet ikke talt om at vaske hænder, jeg har talt om, at vi har en alvorlig situation også for landdistrikterne, og den skal vi have taget fat på. Og det er ikke for tidligt, at vi får det gjort; det skulle have været gjort for længe siden.

(Kort bemærkning).

Henrik Dam Kristensen (S):

Hr. Groves bemærkninger om landbruget kan ikke stå uimodsagt. Det blev omtalt, som

om de problemer, dansk landbrug i dag står over for, skyldes Socialdemokratiet. Jeg bliver nødt til at gøre hr. Grove opmærksom på – det ville jeg egentlig have troet at hr. Grove i forvejen havde været opmærksom på – at den nye regering efter 10 år med en borgerlig-liberal regering overtager en række problemer på en hel række områder.

Et af disse områder er landbruget, og en af de første meldinger, som denne regering har givet, har været, at det har en høj prioritet i den nye regerings arbejde at sætte ind i forhold til særlig gældstyngede landmænd, landmænd, som har haft store problemer, som den forrige regering ikke har taget ret mange initiativer til at afhjælpe. Det indlæg, hr. Grove havde omkring landbruget, var helt misvisende.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Hr. Anders Mølgaard har den sidste korte bemærkning i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Anders Mølgaard (V):

Hr. Risgaard Knudsen efterlyste en kommentar fra Venstre, og den vil jeg med glæde komme med.

Jeg synes personligt, at det grænser til skamros, når hr. Risgaard Knudsen alene vil lægge æren for en stærk økonomisk fremgang fra 1982 til 1992 hos Venstre. Jeg føler, det havde været fair og fortjent, hvis hr. Risgaard Knudsen havde delt den mellem os og de øvrige fem borgerlig-liberale partier. Det havde været mere fair.

Jeg synes altså, det er for meget af det gode, og jeg vil sige, at jeg har det ligesom flere andre ordførere i dag: jeg er dybt betænkelig ved at blive smigret af hr. Risgaard Knudsen.

Statsministeren (Nyrup Rasmussen):

Jeg vil gerne takke Folketinget og de politiske ordførere på området og andre, der har deltaget i debatten her i dag, for mange gode indlæg og tanker.

Jeg har noteret mig undervejs, at der har været en vis interesse for fortiden og den indsats, der i forskellig udstrækning har været udøvet på feltet for at sikre landdistrikterne en bedre udvikling. Om fortiden kan man i hvert fald sige, at den adskiller sig fra fremtiden ved, at

[Statsministeren]

det er forholdsvis objektivt konstaterbart, hvad der skete, hvad der blev gennemført, og hvad der ikke blev gennemført. Jeg skal derfor ikke opholde mig så meget mere derved, men mere se på det oplæg, regeringen har fremlagt i dag, og de kommentarer, der har været knyttet hertil.

Hr. Anders Mølgaard hæftede sig i sit indlæg meget ved restriktioner, der måtte fjernes; der blev lagt en del kraft heri. Jeg vil gerne sige for regeringens vedkommende, når det gælder land- og byzonelovgivningen og den øvrige planlovgivning, at som jeg fremhævede i mit indlæg, har vi 64 frikommuneforsøg, og jeg finder det rigtigt, at vi foretager en samlet vurdering, inden vi går længere. Men jeg sagde også – og det er regeringens grundlæggende holdning – at væksten i landområderne skal ske i tæt tilknytning til landsbyerne, og at det åbne land fortrinsvis må forbeholdes landbrugerhvervet.

Hr. Kirkegaard brugte et udtryk, som vistnok var »sproglig ketchup«, i relation til mit indlæg. Jeg forstod, at det skulle dække over, hvad det egentlig var, jeg ville sige, og derfor lyttede jeg også med særlig interesse til hr. Kirkegaards videre tanker og tankernes konkretiseringsgrad. Men jeg forstod, at det var baseret på egne gode litterære oplevelser og erindringsbetonet billedsprog både før og nu – og al mulig respekt for det.

Jeg hæftede mig især ved, at hr. Kirkegaard – klart og rigtigt, synes jeg – understregede, at selvfølgelig er tilbagegang i landdistrikterne også en del af en udvikling, der må ses i tæt sammenhæng med den økonomisk vanskelige periode, hele landet er inde i. Jeg synes, at det er rigtigt at understrege, at det også var det, jeg selv var inde på i mit første indlæg.

Jeg deler ganske hr. Kirkegaards optagethed af GATT-forhandlingerne og forsøget på at foregribe og udstikke konstruktive retningslinier for, at den strukturumlægning og tilpasningsproces, som vi også her skal igennem, foregår så smidigt og så gnidningsfrit som overhovedet muligt.

Også regeringen er parat til, som jeg sagde det, at tage en række nye initiativer, der netop bygger på lokale initiativer. Jeg tror endda, at hr. Kirkegaard brugte det billedsprog, at man ikke tror på stegte duer, der kan flyve ind i munden; det gør regeringen heller ikke. Vi skal

lægge op til – og den idé og tanke deler jeg – at skabe rammerne for, at lokalsamfundet, landsbyerne, får bedre muligheder for inden for ensartede regler for hele landet at klare tingene på den bedst mulige måde, tilpasset lokalsamfundets behov.

Hr. Aage Frandsen havde mange spændende, konkrete tanker om det almennyttige boligbyggeris bedre muligheder i landsbyerne. Jeg kan ganske positivt nikke til disse tanker; de indgår også i regeringens overvejelser om at styrke udviklingen i landdistrikterne. Også hr. Aage Frandsens tanker om en mere fleksibel kollektiv trafiksystemudbygning er bestemt tanker, som jeg selv har strejft i mit indlæg.

Hr. Poul Nødgaard var inde på ganske vidtgående tanker om, hvorvidt man kunne forestille sig, at skattesystemet og andet kunne indrettes specielt i forhold til landdistrikterne; befordringsfradrag og andet blev nævnt. Jeg vil godt generelt advare imod, at vi på en række samfundsmæssigt afgørende områder skaber specielle regler, f.eks. skatteregler, for landdistrikterne. Jeg forstår meget vel hr. Poul Nødgaards optagethed af udviklingsproblemerne og ikke mindst pendlingsproblemerne, som hr. Poul Nødgaard omtalte, men spørgsmålet er, om ikke vi kan løse en del af de dertil knyttede problemer på en mere hensigtsmæssig måde.

Jeg var glad for hr. Poul Nødgaards understregning af, hvor vigtigt det er, at den offentlige service opretholdes, hvor vigtigt det er, at vi på en række felter prøver at tilgodese landsbysamfund også her.

Jeg kan bekræfte, at jeg vil give et skriftligt svar på spørgsmålet om skovrejsningsplanerne på Samsø, så snart jeg modtager spørgsmålet fra hr. Poul Nødgaard.

Jeg vil godt på baggrund af de indlæg, der har været her i dag, gentage, at regeringens grundtanker omkring sikring af en bedre udvikling i landdistrikterne bygger på, at vi for det første effektivt bidrager til, at omstillingsprocessen i landbrugerhvervet – og i tilknytning hertil forædlingsindustrien – hele tiden fremmes gennem en fornuftigt tilrettelagt landbrugspolitik.

Jeg har også peget på, at vi vil tilgodese de særlig gældstyngede landmænd og fiskerierhvervsbeskæftigede gennem et nyt udspil, som landbrugs- og fiskeriministeren inden så længe vil fremlægge.

[Statsministeren]

Jeg har peget på en udvidet forskning på non-food-området, som allerede er i gang, og større intensitet i forsøget på at få anvendt større dele af landbrugets produktion til industri- og energiformål.

Vi skal også imødegå – og det var jeg glad for at ganske mange var inde på – den stigende forskel i uddannelsesbaggrunden mellem by og land. Også her vil regeringen fremlægge en række konkrete forslag på efteruddannelsesområdet og på det arbejdsmarkedspolitiske område.

Jeg var også glad for at høre, at ganske mange delte opfattelsen af det særlige hensyn og den særlige indsats, der er nødvendig, når det gælder de små og mellemstore virksomheder og deres finansieringsomkostninger. Der er ikke tvivl om, at regeringens tanker om at sætte ind her i høj grad vil komme netop landdistrikterne og deres interesser til gode.

Så vil jeg godt rette en misforståelse, som flere, bl.a. fra Venstres og Konservatives side, har gjort sig skyldige i. Det gælder regeringens ønske om, at den gældende lovgivning om kommuners og amtskommuners muligheder for at samarbejde med virksomhederne om erhvervsstrukturen i landdistrikterne skulle have til hensigt at fremme egentlig offentlig produktion. Jeg vil gerne fremhæve, at det er samarbejde, vi taler om, det er fornuftbetonede, gensidige udvekslinger af ideer og tanker med henblik på, at den viden, kommunerne ligger inde med, og de muligheder, kommunerne har, kan indgå i et frugtbart samarbejde med virksomhederne, også som led i udvikling af erhvervsudviklingsprogrammer, som jeg tror er særdeles væsentlige for landdistrikterne.

Boligområdet har jeg nævnt, og jeg kan bekræfte – dette er også til hr. Aage Frandsen – at det er regeringens tanke, at vi i finanslov 1994 vil forstærke indsatsen på bygge- og boligområdet. Det er også tanken, at vi allerede i år vil tage initiativ til decentralisering af det almennyttige boligbyggeri uden at slippe det statslige engagement. Jeg er ganske enig i, at det kan få særskilt betydning for landdistrikterne.

Den kommunale service og trafikområdet har jeg nævnt, og jeg vil gerne, også da skoleområdet indtog en særlig fremtrædende plads i debatten, præcisere, hvad det var, jeg sagde i mit første indlæg.

Jeg sagde, at den lokale skole er en vigtig brik i landdistriktets liv – først og fremmest som folkeskole for børnene, men også som ramme om det lokale fritids- og kulturliv, og jeg vil gerne understrege, at staten bør give kommunerne mulighed for på et fornuftigt pædagogisk og økonomisk grundlag at bevare små skoler i landdistrikterne. Jeg tror, det er vigtigt at fastholde, at folkeskolens forsøgsparagraf understøtter denne mulighed. Det er i grunden lige så meget et spørgsmål om, at børn får meget mere tid i skolen, som alene at satse på, at der skal være færre børn i skolen. I den henseende er der også en positiv forsøgsudvikling undervejs, som jeg tror i høj grad vil være til gavn for landdistrikterne.

Må jeg til hr. Svend Aage Jensen blot konstatere, at der også i hr. Svend Aage Jensens oplæg var god inspiration til det videre arbejde, vi nu tager fat på.

Fra fru Vibeke Grønbæks side synes jeg det blev sagt meget præcist, at vi ikke taler om fri-landsmuseer. Vi taler om, at vi prøver at styrke de positive erfaringer, vi har fra landsbysamfundets gode sociale netværk, og mulighederne for også at sikre en bedre kombination af de menneskelige muligheder i landsbysamfundet og en fornuftig erhvervsudvikling.

Hr. Lysholm Christensens indlæg kan jeg også finde en god parallel til i regeringens oplæg.

Jeg skal derfor afslutningsvis sige, at regeringen nu har igangsat et arbejde til opfølgning af den foreliggende betænkning. Regeringen er ganske enig i, at det gælder en sammenhængende indsats på alle de felter, jeg har strejft.

Jeg kan derfor på regeringens vegne med glæde tage imod det dagsordensforslag om udarbejdelse af en handlingsplan, som alle Folketingets partier i dag har fremsat. Jeg vil glæde mig til et fortsat samarbejde om dette centrale tema og ser frem til, at vi sideløbende med handlingsplanens udarbejdelse allerede i dette forår f.eks. på boligområdet vil tage en række konkrete initiativer.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Jeg er bange for, der er noget, statsministeren helt har misforstået. Jeg kan heller ikke forlange, at landets statsminister skal være inde i alle detaljer, men statsministeren er nok nødt til at sætte sig ind i by- og landzoneloven.

[Poul Nødgaard]

Når statsministeren siger, at byggerier og lignende skal foregå i tilknytning til landsbyerne, kan vi være enige i dette, men det har intet med by- og landzoneloven at gøre, for en kommune laver sine forskellige lokalplaner, kommuneplaner osv., udlægger byzonearealer og lader bygge på de arealer. Det er arealerne uden for landsbyerne, vi taler om.

Jeg nævnte specielt i mit ordførerindlæg – men fik heller ikke noget svar fra statsministeren – de store gårdstuehuse og spurgte, om man ikke kunne lade være med at lade by- og landzoneloven være så skrap, at det ikke kan lade sig gøre, at flere familier kan bo i ét gårdstuehus. Jeg nævnte aftægtsboligerne osv. Det er disse ting, der irriterer landbefolkningen. Byrådene rundt omkring – og det kan jeg fremlægge beviser på over for statsministeren – går rask væk ind for det, der er sund fornuft i, men de bliver bremset af Miljøankenævnet og alle de øvrige overordnede statslige myndigheder. Det er dér, skoen trykker, hr. statsminister, og det er dér, regeringen skal gribe ind i de forhandlinger, der nu kommer omkring by- og landzoneloven, så den ikke længere virker fuldstændig irriterende.

Så vil jeg give statsministeren det med om by- og landzoneloven, at det ikke er Fremskridtpartiets opfattelse, at den lov totalt skal raderes ud. Den skal lægges over til kommunerne. Det er heller ikke min opfattelse, at nogen ansvarlig kommunalpolitiker ville gå med til, at byggeriet skulle foregå både her og dér og alle vide vegne. Det skal foregå dér, hvor der er sund fornuft i det, og det kan kommunerne udmærket selv finde ud af.

Jeg vil lige sige en anden ting til statsministeren, og det er vedrørende den offentlige produktion. Nu har jeg ellers været så positiv i dag. Det har jeg fået skyld for at være, og det vil jeg også gerne blive ved med at være, men jeg er ikke vildt begejstret for det, hvis man vil løse nogle af landsbyernes problemer ved at lave en form for offentlig produktion eller sådan noget indpakket af en eller anden art. Statsministeren ved udmærket, hvordan Fremskridtspartiet ser på det. Vi mener, at det private erhvervsliv klarer disse ting udmærket, og at det offentlige skal holde sig uden for den slags ting.

Statsministeren (Nyrup Rasmussen):

Blot den lille opklarende præcision til hr. Poul Nødgaard, at jeg tror, det er nyttigt, at vi, når vi nu har de samlede resultater af de 24 frikommuneforsøg, foretager en helhedsvurdering af, hvordan det vil være fornuftbetonet at gå frem med yderligere ændringer i by- og landzonelovgivningen. Alle de indlæg, der har været her i dag inklusive hr. Poul Nødgaards, vil bestemt indgå i en samlet vurdering på det felt, når vi til sin tid skal opfølge den handlingsplan, vi i dag sætter i gang.

Anders Mølgaard (V):

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at takke for en god og konstruktiv debat her i dag, og jeg synes, det er glædeligt, at debatten har været et stærkt signal fra Folketinget om, at Folketinget ønsker livskraftige lokalsamfund. Jeg mener specielt, der er grund til at udtrykke glæde over, at alt nu tyder på, at alle Folketingets partier om lidt vil stemme for det fremsatte dagsordensforslag, som pålægger regeringen at udarbejde en handlingsplan for udviklingen i landdistrikterne senest den 1. oktober 1993.

Jeg synes, det er utrolig positivt, at vi efter at have haft et grundigt analysearbejde og en grundig debat i dag nu går over til den konkrete handlingsfase. Jeg håber, at regeringen i forberedelserne op til den 1. oktober vil lade sig inspirere ikke mindst af de folkelige bevægelser, foreninger og erhvervsorganisationer, som har deres virke i landdistrikterne. De ved jo, hvor skoen trykker.

Med hensyn til tidshorisonten mener jeg, at med 1. oktober 1993 som frist har regeringen mulighed for at tage initiativer op i næste samling, og jeg håber og tror, at Folketingets partier vil huske de positive meldinger, der er kommet frem i løbet af dagens debat.

Så alt i alt: Vi er i Venstre glade for, at vi nu er på vej over i den direkte handlingsfase.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 27 af Anders Mølgaard (V), Henrik Dam Kristensen (S), Kirkegaard (KF), Aage Frandsen (SF), Poul Nødgaard (FP), Svend Aage Jensen (CD), Vibeke Grønbæk (RV) og Lysholm Christensen (KRF) (se foran)

vedtoges enstemmigt med 114 stemmer.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 198:

Forslag til lov om indfødsrets meddelelse.

Af justitsministeren (Pia Gjellerup).

(Fremsat 24/2 93).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Erling Christensen (S):

Når et overvældende flertal, syv partier, i Indfødsretsudvalget indstiller dette lovforslag til vedtagelse, er det, fordi der for hver enkelt af de mange ansøgere ligger et godt og grundigt forarbejde til grund for udvalgets indstilling. Efter reglerne er det nemlig hver enkelt ansøger, der skal godkendes af Folketinget. Det vil sige, at hvert enkelt menneske, der er med i dette lovforslag, har fået en individuel behandling efter de regler, som det meget store flertal af partier herinde er enige om.

Når dette lovforslag indeholder flere ansøgninger end normalt, er det for det første, fordi der er rigtig mange mennesker, der har boet mange år i Danmark, som nu ønsker at blive rigtige danskere med de pligter og rettigheder, det medfører, og for det andet, at lovforslaget er blevet forsinket af regeringsdannelsen og flere derfor har nået at komme med i nærværende lovforslag.

Som lovforslaget foreligger og med det nævnte indstillingsgrundlag, kan Socialdemokratiet selvfølgelig støtte vedtagelsen af forslaget.

Kirsten Madsen (FP):

Fremskridtpartiet finder, at dette lovforslag, L 198 om indfødsrets meddelelse, er en gentagelse af de tendenser, vi har set i de seneste år. En overvejende del af de personer, der er nævnt i lovforslaget, kommer fra Iran, Irak, Afrika, Østen og Asien, men kun ganske få personer fra Europa og kun enkelte fra Norden.

Oprindeligt var indfødsrets meddelelse beregnet på, at nogle få personer i det nære broderskab i Norden kunne blive tilkendt indfødsret. Hvis vi nogen sinde skal løse dette problem, må vi erkende, at vi ikke er i stand til fortsat at være socialkontor for hele verden. Vi må simpelt hen erkende, at vi ikke er i stand til fortsat at absorbere alle de asylsøgende fra tredjelande. Der står ingen steder, at vi skal tage kriminelle og belønne dem.

Naturligvis kan vi tage os af flygtninge; vi skal også tage os af flygtninge i nød, og den situation, vi står i lige nu med flygtninge fra det tidligere Jugoslavien, er en akut situation. Men at fortsætte i det uendelige med at give indfødsret til cirka 1.000 personer i kvartalet, der i store hold kommer fra fjerntliggende egne af kloden, hvor man må flyve hertil på kostbare rejser, er ganske enkelt ikke ansvarlig politik hverken for de fremmedes fremtidige liv eller for den danske befolkning.

Vi er nu kommet så vidt, at der f.eks. i folkeskolerne i København er en belægningsgrad på 75 pct. af børn fra disse meget fjerne egne. Sådanne forhold gør, at det er næsten umuligt at integrere de fremmede. Dertil kommer, at disse mennesker næsten aldrig er i stand til at forsøge sig selv. Det danske folk er derfor gennem skatterne dem, der betaler gildet. Det har aldrig været meningen, at Danmark skulle absorbere så mange bekvemmelighedsflygtninge. Selvfølgelig forstår vi da godt, at det er bedre at komme til Danmark for at blive forsøret og få 3-4 gange så høj en levestandard, som de pågældende er i stand til at opnå ved hårdt arbejde i deres hjemlande.

Når dertil kommer, at der er kriminelle blandt de personer, der er optaget i dette lovforslag om indfødsrets meddelelse, L 198, synes vi, målet er fuldt. Der står ikke i vores regler, at vi er nødt til at give dem naturalisation. Der står, at vi kan give dem det, men absolut ikke, at vi skal.

Fremskridtpartiet vil se nærmere på forholdene og prøve at ændre på indstillingen i det videre udvalgsarbejde.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling